वऱ्हाडसमाचार.

THE VARAD SAMACHAR OR NEWS OF BERAR.

VOL. IV AKOLA:—SATURDAY EVENING, JUNE 5, 1869 NO. 22

पुस्तक ४ अकोला, शनिवार सायंकाळ तारीख ५ माहे जून सन १८६९ इ० अंक २२

पैसा.

जगामध्यें बहुतेक व्यवहारी जन पैशाचे पाठीस लागले आहेत. म्हण आहे कीं मनुष्य मात्र पोटाचे पाठीमागें लागला आहे, पण आम्हांस वाटतें कीं पोटाही पेक्षां मनुष्यास पैशाचा हव्यास फार मोठा आहे. व तो कधीं संपत नाहीं.

ज्यास सामान्यत:विशेष मिळत नाहीं त्यानें जिवाचे संरक्षणार्थ दररोज कांहीं अन्न मिळविणें फारच जरुरीचें आहे; व तें मिळवून भक्षिलें नाहीं तर त्याचें शरीर यथास्थित चालणार नाहीं. व तितक्या करितां जो प्रयत्न करणें त्यास पोटाचे पाठीमागें लागणें असें म्हणतात; हें ईश्वरानें मनुष्यास जन्मास घालण्याचे संबंधानेंच लावून दिलें आहे तेव्हां तो विधीच आहे म्हणून त्याविषयीं कांहीं म्हणणें नाहीं.

पण पैशाचा हव्यास तसा नाहीं. तेणें करून मनुष्य सर्वकाळ बुभुक्षित असतो. मनुष्यास जेवावयास बोलाविलें व सुग्रास अन्न त्यास यथेच्छ वाढिलें तर तो लागलिच तृप्तीचा ढेकर देतो. तसें पैशाविषयीं कधीं घडत नाहीं. कोणास ४ रुपये द्यावयाचे त्या ठिकाणीं ४० दिले तरी तो म्हणणारच कीं बेटा ५० देता तर बरें होतें. बरें ५० दिले तर शंभराविषयीं आशा आहेच. ते मिळाल्यास पांचशांविषयीं, मिळून पैशाचे कामीं मनुष्याचें मन सर्वदा अतृप्त दिसतें.

पैशाच्या वृद्धीविषयीं सर्व काळ मनुष्यानें चिंतन करीत राहवें अशी कांहीं त्याची योग्यता आहे असें नाहीं, पण मनुष्यें अविचारी होत्सातीं पैशाकरितां नीति बिघडतात व बहुत अनन्वित कर्में करितात हें वाजवी नाहीं.

लोभी मनुष्य पैसा पैसा करून पोटास ही पुरतें न खातां बहुत द्रव्याची साठवण करून ठेवितो, आणि शेवटीं मरून जातो, तेव्हां त्यास त्यापैशाचा सदुपयोग काय घडला म्हणावा; पुढें मुलगे होतात ते बहुधा बापाचे पाठीमागें उधळे निपजतात. व त्याच्या सर्व पैशाचें मातेरें करितात व धुळीस मिळून जातात.

भिक्षा मागणाऱ्या य:कश्चित मनुष्याचे मरणा नंतर त्याचे कंबरेस किंवा फाटक्या चिरगुटामध्यें शेकडों रुपये राखून ठेविलेले आहेत असें कधींकधीं आढळतें व ती सरकारची धन होते. तेव्हां काय बरें ताप सोसून पैसा गाठीस केल्याचा त्या बिचाऱ्यास उपयोग झाला;

पैसा स्नेह तोडतो; अशी लोकांचे तोंडीं एक म्हण होऊन गेली आहे. म्हणजे पैशाची आवड मनुष्यास स्नेह्यापेक्षांही अधिक आहे; म्हणून तो स्नेह तुटला तरी त्याची पर्वा न करितां पैशा कडेच लक्ष देतो.

पैशासाठीं लोकांनीं हजारों खून केले आहेत, पैशासाठीं बापलेकांचे, व भावाभावांचे कलह होऊन त्यांचे घोर परिणाम ही झाले आहेत.

पैशाचे योगानें मनुष्य फार मदोन्मत्त होऊन जातो व बहुत अकार्येंही करितो व बहुतांस दुखवून कमाविलेला जो पैसा त्याचे नाशार्थ यत्नही बहुतांचे असतात; सारांश फार हव्यासानें, अविच्यारानें व अन्यायानें पैसा मिळविल्यापासून कांहीं सुख नाहीं; व त्याचा परिणाम कधींकधीं मोठा लज्जास्पद होतो एतदर्थ पैसा मिळविण्याचे कामीं असे अयोग्य उपाय असतील ते टाळावे. योग्य रितीनें पैसा मिळवावा व त्याचा योग्य व्यय करावा हें मनुष्य मात्रास मोठें भूषण आहे.

साठ रुपये पगार असतां शंभराचा यत्न केला. शंभराचेही ईश्वर कृपेनें १२० झाले असें असतां पोरछाव लोक लवकर श्रीमंत होण्यास उतावीळ होत्सातें घरीं दारीं, डाव्या उजव्या हातांनीं अन्यायाचीं कर्मे करूं लागतील व धार्मिकपणाचा दांभिक डौल मिरवितील तर लवकरच बुधली उपडी होईल हें ज्याचें त्यानें समजावें-

पंढरपुरची यात्रा.

(नेटिव ओपिनियन वरून.)

पंढरपूर ऐथील विठोबाचें देवस्थान हें आमच्या लोकांपैकीं बहुतेकांस माहीत आहेच तथापि जांणीं पंढरपूर पाहिलें नाहीं त्यांच्या माहितीं करितां आम्हांस या देवस्थानसंबंधीं मिळालेली माहिती पुढें लिहिली आहे.

पंढरपूर एथील संस्थान जरी फार पूर्वीं पासून प्रसिद्ध आहे तरी आलीकडेस या संस्थानाचा जा प्रमाणें भरभराट झाला आहे तसा पूर्वीं नसे असें सांगतात. शोधा अंतीं असें कळतें कीं पूर्वीं पंढरपुरची यात्रा फार लहान भरत असे व विठोबाचे भक्त इतर जातींत फारअसत ब्राम्हण फार क्वचित असत परंतु बाजीराव पेशवे पंढरीचे यात्रेस गेल्यापासून या देवस्थानचें मान भरारलें असें सांगतात;

पंढरपुरच्या पूर्वेस भीमानदी वाहाते; व ह्यागांवीं ह्यानदीस "चंद्रभागा" असें म्हणतात. ह्या नदीस सात घाट आहेत. वाळवंटाचे मध्यभागीं पुंडलीकाची मोटी उंच समाध बांधली असून तिचे नैऋत्येस स्वर्गवाशी आमळनेरकर गोविंदबावा यांची समाध हल्लीं बांधताहेत. विठोबास पांडुरंग असेंही नांव आहे याजकरितां या गावांस पंढरपूर असें नांव पडलें असावें असें वाटतें.

विठोबाचें देवालय नदीपासून बरेंच अंतरावर आहे. देवळाचे सभोंवतीं आवार आहे त्यास पूर्वेस दोन दरवाजे, पश्चिमेस एक, दक्षिणेस दोन व उत्तरेस चार, असे एकंदर नऊ दरवाजे आहेत. देवळाच्या पूर्व बाजूच्या मुख्य दरवाज्यास "महाद्वार" असें ह्मणतात, देवळांत शिरते वेळेस जी प्रथम पायरी लागते तीस नामदेवाची पायरी असें म्हणतात. या पायरी खालीं नामदेनें आपल्यास यात्रेकरूं साधूंच्या चरणांचा स्पर्श व्हावा म्हणोन समाधी घेतली आहे.

ही पायरी पितळेनें मढविली
डव्यांचे वतीनें एक पुजारी
विठोबाचें दर्शन घेतल्या पू
क या पायरीस प्रथम नमस्
जपुढें पैसा दोन पैसे ठेवित
चे पुढील बाजूस, माहारां
न साधू झाला त्याचा विठो
डिला आहे, त्या पुढील स
चोखे पुजारी घेतात. थोडय
घेत असत. महाद्वारानें आं
साधारण मोठा सभामंडप ल
मंडपांत एक मारुतीचें व ए
शीं दोन देवालयें आहेत.
न दालनें लागतात. पहिल
दरवाजा पितळेंनें मढवि
त्याचा चांदीनें मढविला आ
नापैकीं अथवा भागा पैकीं
चविस खणाचा व दुसरा
तिसरा एका खणाचा अ
बाची मूर्ति स्थापन केली आ
त एक चांदीनें मढविलेल
स गरुड खांब असें म्हणत
भरली असतां या खांबास
णजे ती बरी होते अशी
समजूत आहे याजकरितां
से ठेविल्याखेरीज खांबास
लाऊं देत नाहींत. ह्या ख
जारी बसला असतो. हे
न आंत शिरण्यास मुख्य
हेत. दुसऱ्या भागाचे उत्त
शी खोली आहे तींत दे
ठेविला आहे; याला मेघ
तिसऱ्या भागांत विठोबा
मढविलेल्या सिंहासनावर
पुढील बाजूस मोठी लां
नें मढविलेली आहे. दे
वच्छलांछन, करगोटा
त आठ चिन्हें असून मू
व ती वाळूची आहे अ

रासरी चार फुटी उंच आहे. कित्येकांचें मत असें आहे कीं ही विठोबाची मूर्ति जैन धर्मी लोकांची असून ती नग्न आहे परंतु तसें नसून मूर्तीस आंगचीच कोपिण आहे.

विठोबाचे मागचे बाजूस (पश्चिमेस) राही, रखमाई व सत्यभामा यांचीं तीन देवालयें आहेत, दक्षिणेस ओंकारेश्वर व देवीचें देवालय व उत्तरेस चवऱ्यांशीं (मूर्ति पाषाणाची) महादेवाची वगैरे स्थानें आहेत. देवळाचे बांधणींत मोठेसें कौशल्य दाखविलें नसून जुनें असल्यामुळें हेमाडपंतानें बांधिलें आहे म्हणून म्हणतात. सर्व काम दगडी आहे. विठोबा व रखमिणीच्या देवळांच्या शिखरांचा जीर्णोद्धार बाळाजी पंत नातू यांणीं केला. पूर्व व उत्तर द्वारांवर सकाळ संध्याकाळ चौघडे चालूं असतात.

देवाचे हल्लींचे पुजारी बडवे आहेत परंतु ही वृती पंढरी जवळ एक लहानसें खेडें आहे तेथील कुळकर्ण्यांची होती असें म्हण
... दोनशें वर्षांपा

करून मंत्रपुष्पांजळी करण्यास एकजण येत असतो. ही काय ती चाकरी बडवे करितात. याशिवाय यजमानापासून पैसा मिळविण्याच्या उद्योगाखेरीज बडवे लोक देवळासंबंधी दुसरें काम कांहीं करित नाहींत. यात्रेस होळकर, शिंदे, गाईकवाड वगैरे पुष्कळ बडे लोक येत असल्यामुळें देवास डागिणे वगैरे अपार द्रव्य आजपर्यंत मिळालें व पुढें ही मिळेल. परंतु देवाच्या जामदार खान्यांत किती पैसा आहे म्हणून कोणी शोध केला असतां त्यांत कांहीं नाहीं असें पाहून त्यास आश्चर्य वाटल्याखेरीज राहाणार नाहीं देवाच्या आंगावर थोडे फार दागिने घालतात परंतु आजपर्यंत मिळालें सर्व दागिनें झालें याचा कांहींच पत्ता नाहीं व असें होण्याचे कारण असें दिसतें

कीं महा पूजेसमयीं जे दागिणे व जीं वस्त्रें आपला यजमान देवावर घालील तीं सर्व त्या बडव्यानें घ्यावी असा परिपाठ आहे. महा पूजेस पांच रुपयांपासून पुढें पैसा द्यावा लागतो. आपसांत तंटा होऊं नये म्हणून पूजेसमयीं देवासमोर प्रत्येक बडव्यास आपल्या यजमानानें अमूक पैसा दिला म्हणून उच्चार करावा लागतो. देवाच्या उत्पन्नाबद्दल तंटे होऊं नयेत म्हणून या देवळांतील जा उत्पन्नाच्या जागा आहेत त्यांचे रोजचे रोज मक्ते देतात. रात्रीं शेजार्ती झाल्या नंतर चार पांच मुख्य मुख्य बडवे जमून पुढील दिवसाचा मक्ता ठरवितात; हे मक्ते बडवे लोकच घेतात व जा बडव्यानें या दिवसाचा मक्ता घेतला असेल त्यास ठरलेल्या पैशाबद्दल जामीन द्यावा लागतो. साधारण दिवसाचा म्हणजे जा दिवशीं कांहीं पर्वणी नसेल अशा दिवशीं देखील मक्ता दहा रुपयांखालीं कधींही होत नाहीं. देवापुढें एका दिडकीपासून वर जितकें द्रव्य यात्रेकरू ठेवितात तितकेंच आणखी ओंवाळणी बद्दल द्यावें लागतें. हा ओंवाळणी कर नादल्यास ठेविलेल्या द्रव्याचा स्वीकार करणार नाहींत असें पुजारी सांगतात कोणी दोन आण्यापासून दहा रुपयांपर्यंत फुलांच्या माळा देवाकडेस आणिल्या असतां त्या देवाचे गळ्यांत घालण्याबद्दल साहा आणे फी दिलीच पाहिजे. याप्रमाणें बडवे लोकांस या देवस्थानचें फार मोठें उत्पन्न आहे. गांवांतील महादेवाचीं व मारुतीचीं संस्थानें खेरीज करून बाकीचीं सर्व वृत्ती बडव्यांची आहे.

His Excellency the Governor, of Bombay it is said, will leave Mahableshwur on the 9th instant.

It is said (we quote the "Pioneer") that Lord Napier of Magdala will proceed home in November next, to return in the following spring, we believe, as Sir William Mansfield's successor.

The "London Gazette" of May 7th contained the following notification :—

India Office, May 4, 1869.

The Queen has been pleased to appoint Lyttelton Holyoake Bayley, Esq., Barrister-at-Law, to be a Judge of the High Court of Judicature at Bombay.

The Queen has been pleased to appoint Francis Lloyd, Esq., of the Bombay Civil Service, to be a Judge of the High Court of Judicature at Bombay.

The "Oudh Ukhbar" reports that in the Gondah district some children were at play. One acted the part of a Commissioner; another that of Deputy Commissioner; and a third that of a soldier. A fourth boy was made to play the part of a criminal for the occasion. He was tried, convicted, condemned to death, and actually hanged.

A DINNER COSTING Rs. 50,000.

We hear from a friend at Allaha bad, says the *Lucknow Times*, that Messrs. G. F. Kellner and Co. have secured the contract for the supply of the grand dinner to be given at the coming Agra Durbar to His Royal Highness Prince Alfred. This dinner, we are told, is to be given on a truly princely scale, and is to cost 50,000 rupees, and the plate to be served is to be of pure silver. Altogether the entertainment is to be on such an extensive scale as to be worthy the occasion, and something quite unprecedented in this country. Lord Mayo is determined to treat the Sailor Prince of England in a manner suitable to his rank and to cause the native Princes and nobility of India to marvel at the display of the hospitality of us Anglo-Indians.

INDIAN RAILWAYS.

When the last mail left England the India Office had received the great despatch from the Government of India on railway extension. It has taken away the breath of the fifteen old gentlemen, most of whom never saw an Indian railway and still believe in *dák* carriages and palanqueens. Lord Mayo's Government is said to propose, in the next thirty years, to spend £100,000,000—one hundred crores of rupees—on new railways. "Well done!" will be the exclamation of every one in India, "may the Secretary of State and Council offer no opposition!" But what can be said of the next proposal, that the State shall itself make the railways, without the aid of English companies or contractors, directly by Government officers? Colonel Richard Strachey is a very clever man, but more ambitious than he is clever when we consider the instruments with which he must work. But with the Public Works Department unreformed, with the irrigation works halting for want of men, and above all with the experiment of the first State railway beginning so badly, a little hesitation would be natural. Then, this is a preliminary step to taking over all the railwas, which Government is entitled to do at the end of 25 years. The Great Indian Peninsula Company was founded in 1849, and its days will be numbered in 1874. The East Indian Railway Company started at the same time, but having occasion to raise more capital in 1854, it entered into a new contract and got its quarter of a century to date from that period, so that its lease does not expire before 1879. Lord Lawrence's great railway minute gave good reasons for this step, but, after the failure of Colonel Strachey's last railway dream, that companies would make railways without a guarantee and before the success of the Lahore and Indus line has been proved, we would counsel caution if not delay —*Friend of India.*

The "Jubbulpore Chronicle" reports that during the week ending 22nd May 700 cases of small-pox were reported to have occurred in that city, of which about 200 proved fatal; and of 460 cholera cases reported, about 360 resulted fatally.

Twenty-two Russian spies are said to have arrived in Turkistan, and to have spread themselves over the country in the disguise of faquirs. There was no army in Turkistan, the followers of Abdool Rahman having entirely dispersed, and the country is reported as quiet and tranquil. The Russians are said to be preparing to march towards Kokand and Koláb. We quote these reports from the "Pioneer."

According to the same paper it is reported that the King of Bokhara has consented to pay an annual tribute of 70,000 gold tillas to Russia. The King is at present however, suffering from a tightness in the chest. A Russian Agent had arrived for the tribute, and the King made over to him 20,000 tillas, the amount then in his treasury, and referred him to the merchants of Bokhara for pay ment of the remaineder. The merchants refused point blank, and the King was compelled to have recourse to his army to raise the amount by a forced contribution from his subjects in addition to the ordinary revenue.

The "Englishman" has some prodigious announcements about the Countess of Mayo contemplating an immediate return to England—about the Viceroy intending to accompany her as far as Calcutta —that His Lordship feels the necessity of looking into matters generally with his own eyes, and that he has discovered Simla to be too near the sky for the purpose—in short, that His Excellency's doll is stuffed with straw and that all is not gold that glitters. The "Englishman," it is true, "gives these rumours for what they are worth." There is no question as to their value; they are worth exactly nothing. But are there such rumours? Where do they prevail; and who, except the "Englishman," has ever heard them? We fancy our contemporary has had this rumour all to himself.—*Pioneer.*

The Maharajah of Joudhpore intends, we ("Pioneer" hear, to pay a visit to Mount Aboo on the 5th June. The object of this visit has not yet transpired; but rumour has it that the Maharajah wishes to change his present Dewan, which he cannot do without the previous sanction of the Governor General's Agent, according to the terms of the recent agreement entered into with the Government of India. The Dewan Hunsraj Joshee, and his brother Sheo Narayen Joshee, are said to be at once the ablest men and most upright in the State. The desire to get rid of them has emanated, it is said, from the zenana party, which is at present almost all powerful in Joudhpore.

Rao Bahadoor Bhaskur Damodhur, a subordinate Judge of the first class at Poona, has we observe, been appointed to act untill further orders as Fourth Judge of the Small Cause Court in the room of Rao Bahadoor Moroba Cannoba. Rao Bahadoor Bhaskur was a distinguished student of the Elphinstone College. He has served Government with credit in various capacities.

Local

वऱ्हाड.

बडनेरपासून उमरावतीपर्यंत रेलवे कंपनीची कार्टिंग एजनसी होती ती तिणें जूनच्या पहिले तारखेपासून बंद केली.

कपटन बेल साहेब डिपुटीकमिशनर उमरावती यांची स्वारी मुंबईस गेली होती, ती येथें येऊन दाखल झाली; साहेब महसुफ यांचा मानस विलायतेस जाण्याचा दिसत आहे, असें ऐकितों.

ईलिचपुर—एथील वकील रा० रा० श्रीपतराव महादेव यांचे बायकोस एकेक घटकेचे अंतरानें एकदम तीन मुलें झालीं पैकीं दोन मरण पावलीं व एक जिवंत आहे.

खानपुर तालुके मोर्सी येथें आग लागून सुमारें २०० घरें दग्ध झाल्याचें वर्तमान आलें आहे. सु० प्र०.

अकोला.

मे० कमिशनर साहेब यांची स्वारी चिखलदऱ्यास गेली आहे ती एकदोन दिवशीं येणार असें समजतें.

मि० वोडहौस साहेब यांस खामगावास स्मालकाज जज्ज नेमल्या प्रमाणें ते तिकडे निघून गेले.

येथील हायस्कूल मेच्या सुटीमुळें बंद झालें होतें तें १० व्या तारखेस सुरू होणार.

या आठवड्यांत उष्णतेचें मान तर फारच विलक्षण झालें आहे पाऊस बिलकुल पडला नाहीं.

दोन तिन दिवसांपूर्वी रेलवेचा एक गार्ड शेगावापासून अकोल्याकडे रेलवे ट्रेन मधून येत असतां उष्णतेचा योगानें एकाएकी मरण पावला यंदा या प्रांतांत जसी उष्णता आहे तसी गेल्या ४१५ वर्षांत झाली नाहीं असें म्हणतात.

जलमपासून खामगावापावेतों आगगाडीचा रस्ता सरकारांतून काढणार असें पूर्वींच लिहिलें आहे. आतां असें समजतें कीं तेंच काम पहाण्या करितां एक एक्झिक्युटिव इंजिनीयरची नेमणूक झाली व ते येथें येऊन दाखल झाले.

येथील स्टेशन मास्तर मि० फरदुमजी माणकजी यांवर रिटर्न टिकिटांचा कांहीं फौजदारी खटला आला आहे. चौकशी चालूं आहे. निकालाअंतीं सर्व हकीकत लिहूं.

मे० बेल साहेब डे० क० उमरावती यांची स्वारी येथें आली आहे.

Epitome of News.
वर्तमानसार.

सुवार्ता——मंगळोर एथून एक गृहस्थ बाबुकेशव चंद्रसेन यांस तारायंत्र द्वारें असें लिहितो कीं मी व माझ्या जातीचे पांच हजार लोक ब्रम्ह धर्माचा स्वीकार करण्यास तयार आहेत. आम्ही शूद्र आहों म्हणून एथील ब्राम्हण आम्हांस आपल्यांत घेत नाहींत यामुळें आम्हांस विद्या व धर्म हीं अंतरून आमचें जन्म व्यर्थ जातात. तर आपण स्वतां येऊन अगर उपदेशक पाठवून आम्हांस सुमार्गास लावावें. या कामीं खर्च होईल तो आम्हीं सोसूं. उत्तराचा पैसा भरला आहे. यावरून तिकडील लोकांस ब्रम्हधर्म आवडत चालला आहे असें दिसतें. परमेश्वर कृपेनें या शुद्ध व मुक्तिदायकधर्माची दिवसें दिवस वृद्धि होईल अशी आम्ही आशा करितों.
हि० रो०

माहाबळेश्वरास धरणीकंपाचा लहानसा धक्का बसल्याचें समजतें.

मुंबईचे गवरनर साहेब ह्या महिन्याचे ९ तारिखेस महाबळेश्वर सोडणार.

मे० लिटेलन हॉलीओक बेली बारिस्टर आणि मे० फ्रान्सिसलाईड मुंबई सिविल सरविस पैकीं, या उभयतांस मुंबई हायकोर्टाचे जज्ज नेमिलें.

लार्ड मेयो हिंदुस्थानचे गवरनर जनरल हे आग्रा येथें होणाऱ्या दरबाराच्या वेळेस डयूक आफ आरगाईल व इंडियेशीं संबंध असणारे दुसरे कित्येक सरदारलोकांस बोलावणार आहेत, असें इंडियन डेली न्युज वरून समजतें.

मध्य इंडिया मध्यें पटकीचा उपद्रव व देविची साथ आजून बंद झाली नाहीं.

धोलरा कापसाचा भाव ९ $\frac{3}{4}$ पेनींचा आहे.

कामटीस पटकीचा उपद्रव कमी होत चालला आहे.

कृष्णशास्त्री भाटवडेकर यांचा भिडेचा व्यापार—अतिशय भिडेच्या अथवा भोळेपणाच्या अथवा भित्रेपणाच्या योगानें मनुष्य कधीं कधीं आपल्या खऱ्यामतास विरुद्धही काम करतें व त्याच्या परिणामावर लक्ष देत नाहीं. याचें चांगलें उदाहरण रा० कृष्णशास्त्री भाटवडेकर यांच्या कृतीवरून दृष्टीस पडतें हे मुंबईस आसतां पुनर्विवाहाबद्दल जाणाऱ्या विज्ञापना पत्राखालीं सही घालण्याची मान्यता देऊन पुण्यांत गेल्यावर कांहीं लोकांच्या आग्रहास्तव त्यांनीं ज्ञानप्रकाशांत एक विरुद्ध पत्र ही पाठविलें, असें तेच अम्हांस येऊन सांगतात!!! आतां या अशा विलक्षण व्यापारास म्हणावें तरी काय!!!
इं० प्र०

मुलांचा विलक्षण खेळ—अयोध्या अखबारवरून कळतें कीं गोंदा प्रांतांत कांहीं मुलें खेळत असतां एक कमिशनर झाला, दुसरा डे० क० झाला तिसरा शिपाई झाला व चौथ्यास कैदी केले. त्या कैद्याची त्यांनीं चौकशी करून त्यांस अपराधी ठरवून खरोखर फांशी दिलें. काय भंयकर परिणामहा!

पायनियर वरून असें समजतें कीं लार्ड नेपियर मुंबई इलाख्याचे सेनाधिपती येत्या नोवेंबर मध्यें विलायतेस जाऊन पुढच्या उन्हाळ्याचे सुमारास सर विलियम म्यान्सफिल्ड याचा जाग्यावर येणार.

मुंबईच्या आमनिबस कंपनीनें कांहीं तोटा आल्यावरून आपला सर्व कारखाना मि० नारायण कृष्ण लाड यांस ६५००० रुपयांस विकला.

पंढरपुर येथें पटकीचा उपद्रव सुरू झाल्याचें समजतें.

मद्रास येथील टंकशाळा बंद होणार असें समजतें.

भुसावळपासून नागपुरपर्यंत मिक्सट्रेनी म्हणजे चौथ्या क्लासच्या गाड्या जात असत त्या ता० १ जून पासून बंद झाल्या. तिसऱ्या क्लासास ईतके दिवस दर मैलीस चार पै हाशील घेत होते तें आतां तीन पै घेणार.

जबलपुर क्रॉनिकलवरून असें समजतें कीं, २२ मे रोजीं जो आठवडा संपला त्यांत एक जबलपुर येथें ७०० मनुष्यांस देवी आल्या होत्या पैकीं २०० मेलीं व पटकीनें ४६० आजारी होतीं पैकीं ३६० मेलीं.

तुर्कस्थानांत रशियन लोकांचे २२ हेर आले आहेत व ते फकीराच्या वेशानें फिरत आहेत असें पायनियर पत्रावरून कळतें.

ह्याच पत्रावरून आणखी असें कळतें कीं बोखाऱ्याचे राजानें रशियास ७०,००० टिलास (एक प्रकारचे सोन्याचे नाणे) दर वर्षीस देण्याचें कबुल केलें आहे.

जबलपुरचे महाराज अत्रू डोंगराकडे जाणार आहेत. हे तिकडे कोणत्या उद्देशानें जाणार हें अझून बरोबर समजलें नाहीं.

आग्रा येथिल होणाऱ्या दरबारांत प्रिन्स आलफ्रेड यांस मोठी मेजवानी देणार आहेत. तिचा मक्ता ५०००० रुपयांस जी० एफ. केलनर आणि कंपनी यांणीं घेतला.

पुना अबझरवर वरून असें समजतें कीं, आकौंटंट जनरल यांणीं पुण्याचे कलेक्टरचे हेडआकौंटंट यांस कलेक्टरामार्फत कांहीं दिवसांपूर्वीं कोणी खोटा चेक देऊन रुपये घेतले आहेत याविषयीं हकीकत विचारली आहे.

मुंबईस भरवस्तींत एक नाटक गृह बांधण्याचा विचार चालू आहे.

धारवाड जिल्ह्यांत सर्व तालुक्यांत थोडा थोडा पाऊस पडला.

मि० चारलटन ग्रे० इं० पे० रेलवेचे लोकोमोटिव सुपरिंटेंडेंट हे विलायतेस जाणार म्हणून त्यांस एक मानपत्र व २००० रुपयांचा चेक देण्याचा त्यांच्या हाताखालचे कामगार यांणीं विचार केला आहे असें समजतें.

कारवाराकडे पाऊस पडण्यास आरंभ झाला.

गोंदलचे चीफ मुंबईस येणार आहेत.

मुंबईत गुरुवारीं पाऊस पुष्कळ पडला.

बेळगांवा कडे पाऊस पडण्याची सुरुवात झाली.

रावबहादूर भास्कर दामोदर यांस-रा० ब० मोरोबा कानोबा यांचा जागीं मुंबईच्या चौथ्या स्मालकाज कोर्टाचे जज्ज नेमिलें. हे गृहस्थ फार हुशार व आपले कामामध्यें फार चोख आहेत.

अमानी हैद्राबाद मुलखास लागूं
असणाऱ्या
दिवाणी, फौजदारी, मुलकी, व किर्कोळ असणारे.

सरक्युलरांचा संग्रह.

सर्व तहशीलदार, वकील, कारकून, पांडे, पाटील, पटवारी, उमेदवार व अवांतर लोक यांस असें कळविण्यात येते कीं; मेजर डब्ल्यू निभार्ड पूर्व भागाचे कमिशनर यांचे अनुमोदनानें वरील नांवाचा संग्रह आम्ही तयार करित आहों. ह्या संग्रहाचा किती उपयोग आहे हें सांगणें नको. ह्या संग्रहाचे चारभाग केले जातील व त्यांस निराळीं पानें घातलीं जाऊन सर्व संग्रहाचें एकच पुस्तक केलें जाईल. सरक्युलरें जारी असतील तीं घेऊन कारण परत्वें समजुती करितां रद्द केलेलीं सरक्युलरेंही घातलीं जाऊन सहज समजुत पडेल अशा भाषेनें मराठींत तरजुमा लिहिला जाईल. हें पुस्तक पहाण्याची हरहम्मेषा गरज लागणार या करितां प्रत्येक भागाचे आरंभीं अनुक्रमणिका तयार करून घातली जाईल. म्हणजे वारंवार पहाण्यास सोईवार पडणार आहे.

येत्या जुलै महिन्यांत सदर्हु पुस्तक छापविण्यास आरंभ करणार आहों. व जितक्या प्रतीस वर्गणीदार असतील तितक्याच छापणार आहों या करितां ज्या कोणास ह्या संग्रहाची प्रत पाहिजे असेल त्यानें चालूं महिन्याचे आखेर तारिखेपर्यंत आपलें नांव, रहाण्याचें ठिकाण व किती प्रती पाहिजेत त्याचा खुलासा व कींमतीचा पैसा आमचे नांवें "सत्यप्रकाश छापखान्यांत" पाठविल्यास प्रती तयार होतांच त्याकडे रवाना केल्या जातील. छापण्याचें काम तयार होत असतां जीं सरक्युलरें होतील तीं ही अखेर तयार होईं पर्यंत घातलीं जातील छापण्याचें काम जितकें लवकर होईल तितकें केलें जाईल.

हीं सर्व सरक्युलरें इंग्रजींत आहेत त्यांचा तरजुमा करण्याचें श्रम पडणार आणि फार थोडया प्रती छापाव्या लागतील असें जरी आहे तरी ह्या संग्रहाची किंमत टपाल हशील सह ३८ ठेविली आहे. कींमतीचा पैसा दाखल होतांच पावती दिली जाईल. सदर्हु मुदतीच्या आंत ज्याजकडून पैसा येईल त्यांस प्रत खातरी पूर्वक मिळेल व मुदत टळल्यावर प्रत मिळेल असें आम्ही अश्वासन देत नाहीं, तरी शिलक राहिली तर पाठविली जाईल.

सुमारें ५०० च्या वर वर्गणीदार मिळतील तर खिळेछापावर छापविण्याची तजवीज केली जाईल. परंतु कमी मिळाल्यास शिळाछापावर छापावें लागेल, तरी सुवाच्य अक्षरानें छापण्याची तजवीज ठेवूं.

पैसा पाठविणें त्याबद्दल करन्सी नोट हुंडी, मनी आरडर, किंवा एक आणा दराचीं टिकिटें वर्तोळ्यासह पाठविल्यास चिंता नाहीं. पत्र सुरक्षित पोंचण्या करितां अवश्य रजिष्टर करावें.

तारीख ३ जून १८६९ इसवी.

वामन गोविंद रानडे,
सत्यप्रकाशाचे कर्ते.

नोटिस—सुब्राव व रामण्णा जाते तेलंगी इलाखा पोष्ट आफिस हल्लीं वस्ती ताजनापेठ जिल्हा अकोला यास कलंदर प्रसाद साहू दुकान अकोला ताजनापेठ याजकडून तुम्हांस कळविण्यांत येतें कीं आपण आमचे घरात किरायानें राहीला. तर आम्हीं तुम्हास या घरांतून काढण्याविषयीं दोन महिने सूचना केली कीं आमचें घर खालीं करून देणें. पुढें तहशीलदार यांचे कारनशी आम्ही आपले तरोवर घेऊन तुम्हास समजूत दिली व तुम्ही सांगितलें कीं मी चार दिवसांत खालीं करून देईन तर त्याप्रमाणें अद्याप केलें नाहीं. याजकरिता ही नोटिस दिली आहे तरी आजपासून चार दिवसांत घर खालीं करून द्यावे नाहीं तर आम्ही फिर्याद करून खालीं करून घेऊं व या नोटिशीचा खर्चही तुम्हापासून घेऊं कळावे तारीख ५ माहे जून सन १८६९इ.

(सही) कलंदर प्रसाद दस्तुर खुद

नोटिस—देवजी पेरे वहिवाटदार कानजी भिमजी दुकान मूर्तिजापुर तालुके मजकूर यास खालीं सही करणार याजकडून नोटिस देण्यांत येते कीं तुमची नोटिस तारीख ११ मेची आली आम्ही मार्ती नव्हतो त्या नोटिसीचा मजकूर आम्हांस आज समजला तुम्हीं तुपाविषयीं लिहिले त्यास तुमचें तुप आमचेकडे पैसाभारही नाहीं आमचें तुप तुम्हांकडे फाजिल पडलें आहे व तुम्ही ज्यास्त धड्याचे वजनानें तुप मोजून घेतलें त्याची बढती तुमचेपासून घेणें आहे तर येकंदर तुपाचा निकाल नोटिस दाखल झाल्या पासून पंधरा दिवसांत करावा नाहींतर नोटिसीचे खर्चासुद्धां तुमचेवर फिर्याद करूं. तारीख ४ माहे जून सन १८६९ इसवी.

(सही) सोननोवल्लद त्रिंबकजी तुपकर.

नोटिस—केसर बाई मर्द मोतीरामजी गंधी राहणार अकोला यांस नोटिस देणार सिताराम सखाराम सराफ राहणार अकोला तुमचे पासून रुपये ५० घेणें आहेत त्यास आज तारखे पासून पंधरादिवसांत द्यावेत न दिल्यास तुमचेवर या नोटिसीचे खर्चासुद्धां फिर्याद करून घेऊं तारीख ४ माहे जून सन १८६९ इसवी.

(सही) सिताराम सखाराम वळेकर
सराफ.

रा० रा० व० स० कर्ते यांस.—

महाराज ह्या खालीं लिहिलेल्या चार ओळी आपणाकडे पाठविल्या आहेत यांचा आपण स्वीकार कराल अशी आशा आहे.

कोणतेंही काम करण्यापूर्वीं चांगला पोक्तेचा विचार करावा आणि मग त्या कामांत हात घालावा हें फार चांगलें लोकांस म्हणावें कीं तुम्ही पुढें सरा मि तुम्हांस सहाय करितों आणि मग आपण मागेंच बसावें यांत पुरुषार्थ तो कोणता? यापेक्षां पहिल्यापासूनच मागें राहिलेले फार चांगलें.

सांप्रत रा० कृष्णशास्त्री भाटवडेकर यांचा आचरणाकडे पाहिलें म्हणजे हें उघड दिसतें. आज बरेंच दिवस मुंबईत पुनर्विवाहोत्तेजक सभा एक पुनर्विवाह करणार आहे म्हणून वाटावाट होत आहे या सभेचे विज्ञप्ती पत्राखालीं सही घालण्याची मान्यता सदरील शास्त्रीबावा यांणीं दिली व त्याप्रमाणें त्या मंडळीच्या विज्ञप्ती पत्रांत त्यांचें नांव आलें. पुढें हे शास्त्रीबावा पुण्यास गेले आणि ता० ३१ मेच्या ज्ञानप्रकाशांत खालीं लिहिल्याप्रमाणें पत्र लिहितात:—

वि ०वि० पुनर्विवाहोत्तेजक मंडळींनीं गुप्त सरक्युलरें छापून प्रसिद्ध केलीं. त्यांत माझें नांव प्रसिद्ध केलें आहे, परंतु सदरहू कामांत माझी सही किंवा अनुमोदन बिलकूल नाहीं. माझी सही पाहून आप्त, सोयरे, धायरे, इष्टमित्र वगैरे मंडळीस मी अयुक्त काम केलें असें विनाकारण भासल्यामुळें मला हें असें लिहिणें भाग पडलें. कळावें हे विनंती.

मु० पुणे, ता० २९ मे १८६९.

कृष्णशास्त्री भाटवडेकर.

हें पत्र लिहिल्यावर आपणच मुंबईस जाऊन सांगतात कीं, कांहीं लोकांच्या आग्रहास्तव हें ज्ञानप्रकाशांत मी पत्र दिलें असें ता० ३१ मेचा इंदुप्रकाश वाचला असतां स्पष्ट दिसतें.

पत्रकर्ते महाराज विद्वान, शास्त्री, म्हणविणारे लोकांची अशी उलट पालट कां व्हावी बरें? अस्तु.

ह्या उदाहरणावरून मला एक पुनर्विवाहोत्तेजक मंडळीस अवश्य सूचना करावी असें वाटल्यावरून करीत आहें.

पुनर्विवाहोत्तेजक मंडळी बरोबर येत्या समारंभांत अन्न व्यवहार वगैरे करण्या करितां जे कोणी तयार असतील त्यांच्या तिर्णें लेखी सह्या घेतल्या नसल्यास घ्याव्या म्हणजे त्यांस शास्त्री बावासारिखी उलट हजार वाटयांनीं मारता येणार नाहीं व दुसरें ज्याज्या कांहीं तिस अवश्य तजविजी करा वयाच्या असतील त्या कराव्या; नाहीं तर रा० नाना भिडे यांचा विवाह प्रमाणें गत होईल, आणि बिचाऱ्या वधुवरास व त्यांचा निकट आप्तांसच बहिष्कृत राहण्याचा प्रसंग येईल यांत संशय नाहीं. कळावें ता० ४ जून १८६९

आपला मित्र क्ष

नवीन पंचांग.

सांप्रत भरतखंडांत जीं पंचांगें करितात त्यांत लिहिलेलें ग्रहण व ग्रहांचे अस्तोदय हीं चुकतात. म्हणजे पंचांगांत लिहिलेले वेळीं व दिवशीं न होतां मागें पुढें होतात हें बहुतांस माहित आहे. अस्तोदय चुकतात हें जरी थोडयांचे अनुभवास असेल तथापि सूर्य चंद्राचीं ग्रहणें पंचांगांत लिहिलेल्या वेळीं लागत नाहींत हें सर्वांस माहित झालें आहे. अशा प्रकारच्या चुका न होतां पंचांगांत लिहिलेल्याच वेळीं ग्रहणें लागावीं व अस्तोदय व्हावे आणि ग्रहांच्या युती दिसाव्या अशा प्रकारचें पंचांग अलिकडे रा० रा० केरोलक्ष्मण छत्रे हे करीत असतात त्यांत लिहिलेलीं ग्रहणें व अस्तोदय आणि युती यांविषयीं गेल्या तीन चार वर्षांत आम्ही स्वत: जे जे अनुभव घेतले त्यांविषयीं वेळच्या वेळीं आम्ही जगन्मीत्रांत लिहिलें आहे. या पंचांगास, नवीन पंचांग, असें नाव दिलें आहे.

विकत मिळण्याचीं स्थळें.

रत्नागिरी	जगन्मित्र छापखाना.
बेळगांव	बेळगांव समाचार छा०
जमखंडी	परशु छा०
करवीर	वर्तमानसंग्रह छा०
सातारा	शुभसुचक छा०
सोलापुर	कल्पतरु छा०
पुणें	ज्ञान चक्षु छा०
ठाणें	अरुणोदय छा०
मुंबई	इंदुप्रकाश छा०
धुळें	खानदेशवैभव छा०
अहमदनगर	न्यायसिंधु छा०
इलिचपुर	सुबोधप्रकाश छा०
अकोला	वऱ्हाडसमाचार छा०
उमरावती	सत्यप्रकाश छा०
कासी	बनारस अखबार छा०

इतक्या टिकाणीं हीं पंचांगें विकत मिळतील. दर पंचांगास किंमत दोन आणे पडून शिवाय टपाल खर्च येका पंचांगास येक आणा पडेल. पुष्कळ नेल्यास येका आण्यांत तीन पंचांगें जातील.

विचारी आणि शोधक पुरुषांनीं हें पंचांग घेऊन ग्रहणें व अस्तोदय आणि युति यांविषयीं स्वत: अनुभव घेण्याचा यत्न प्रत्येक प्रसंगीं अवश्य करावा. म्हणजे छत्रे यांचे श्रमाचें सार्थक होऊन खरें गणीत लोकांत प्रसिद्ध होईल.

(सही) जनार्दन हरी आठल्ये
जगन्मीत्राचे मालक
रत्नागिरी.

घडयाळ हरवल्याबद्दल.

आमचें वाच म्हणजे खिशांतील धाकटें घडयाळ, राहते बंगल्यांतून ता० २२ शनिवार रोजीं चोरीस गेलें आहे, तें जिनिवा असून त्याचा परीघ सुमारें तीन इंच आहे. व तें रेलवे फयाशन प्रमाणें ओपन फेस आहे म्हणजे त्याचें वरचे बाजूस झाकण फक्त भिंगाचें आहे. व त्याचा नंबर९९७९६ आहे. जो कोणी हें घडयाळ सापडून देईल किंवा निश्चयें सापडावें असा पत्ता लावून देईल त्यास ५ पांच रुपये इनाम मिळेल. तारीख २४ मे १८६९ इ०

खंडेराव बाळाजी फडके
व० स० मालक.

पाहिजेत.

मराठींत तयार कंपाझिटर.

आमचे वऱ्हाडसमाचार छापखान्याकरितां मराठींत टाइप जुळणारे जुने माहितगार दोन चपल कंपाझिटर पाहिजेत. पगार त्यांचे हुशारीप्रमाणें १५ पासून २० पर्यंत मिळेल. ज्यांची येण्याची इच्छा असेल त्यांनीं लवकर अकोल्यास येऊन आम्हास भेटावें किंवा अर्ज पाठवावे.

वऱ्हाडसमाचाराचे मालक.

नोटिस—बळवंत सिताराम देशपांडे परगणे वाशीम व जयराम मल्हार जर वस्ती वाशीम यांस बनाई जवजे हरबाजीनाईक जर इनकडून नोटिस देण्यांत येते कीं, माझा भावा सदरहू जयराम मल्हार जर याचा व माझा समाईक वाडा गांवांतील व्यंकोबाचे देवळासमोर आहे तो निमेचा वाडा बळवंत सिताराम यास विकल्याचें समजतें, त्यास सदरहू वाडा निमेचा अग्रक्रिया नात्यानें खरेदी करण्याचा अधिकार माझा आहे यास्तव तुम्ही उभयतांनीं सदरहू निमे हिस्स्याचा वाडा आमचे संमती वाचून देऊन येव घेऊंनये जर आमचे संमत्तीशिवाय घेतल्यास आम्ही अग्रक्रियाधिकाराबद्दल दिवाणींत फिर्याद करून नुकसानसुद्धां घेतलें जाईल आणि खरीद दारास खरिदीचे पैशाची नुकसानीही होईल सदरहू निमे हिस्स्याचा वाडा आम्ही खरीदी करण्यास तयार आहों, याचा जबाब आजपासून पंधरादिवसाचे आंत द्यावा कळावें तारीख १ माहे जून सन १८६९ इसवी.

(सही) बनाई जवजे हरबाजी जरतर्फे गंगाराम नथो कुळमुखत्यार दस्तुर खुद

अवलिया.

ह्या नांवाचें नवीन पुस्तक पुणें ज्ञानप्रकाश छापखान्यांत सुंदर ठसे छापावर छापून तयार होत आलें आहे. ह्याच्या प्रती वर्गणी आगाऊ भरणारांस येत्या जून महिन्याच्या विसावे तारखेच्या सुमारास रवना करण्यांत येतील. ह्याचीं पृष्ठें सुमारें १३० होतील बुकाचा सांचा मुक्तमाले येवढा होईल. ह्या पुस्तकांतील कथा सरळ आणि सोप्या भाषेनें लिहिली असून संभावित व कुलीन स्त्रियांसही वाचण्यास योग्य अशा प्रकारचें याचें संविधानकही सभ्य आहे. ह्यांत असंभव्य गोष्टींचें विवेचन केलें नाहीं. ज्या गोष्टी व प्रमाद नेहेमी आपल्या डोळयासमोर घडतात त्याच चित्तवेधक रितीनें कथन केल्या आहेत. ज्यांची उदार आश्रय देण्याची इच्छा असेल त्यांणीं आमचे नांवावर पोष्टपेड पत्रें पाठवावीं नाटपेड पत्रें घेतलीं जाणार नाहींत. कींमत १ रुपया पडेल. व डा० ह० पडणार नाहीं.

तारीख २१ माहे मे सन १८६९.

विनायक बाळकृष्ण दामले,
विश्रामबागे नजीक शेवडे यांच्या
बोळांत गंगाधर शास्त्री साठे
यांच्या वाडयांत.

GREAT INDIAN PENINSULA RAILWAY.

NOTICE.

Is hereby given that the Carting Agencies established for the collection and Delivery of Goods between Budnaira and Oomerawuttee will be closed, from the 1st June next.

Bombay
31st May 1869. }

HENRY CONDER
General Traffic Manager.

उत्तम पगडबंद.

सर्व लोकांस कळविण्यांत येतें कीं, मी पुणें शायी पागोटें ज्यास जसें पाहिजे तसें उत्तम बाधितों ज्यांची बांधण्यांची खुशी असेल त्यांणीं पागोटीं आणिलीं असतां अथवा पाठवून दिलीं असता, काळजीनें आणि सत्वर बांधून देईन दर पागोटयाबरोबर तीन आण्याचे पैसे मात्र रोख पाहिजेत.

गोवींद नरसिंव्ह दिगांबर, पगडबंद

नोटिस—भवानी अप्पा शेट राहणार बोरगांव तालुके अकोलें यास खालीं सही करणाराकडून नोटिस देण्यांत येते कीं आमची खाते बाकी रुपये ५१। कंपनी कापडाची आहे त्याचा करार जाताना शिवाय व्याज एकंदर रुपये आठ दिवसाचे आंत दाखल करावे, नाहीं तर तुम्हावर दिवाणींत फिर्याद करून नोटिशीचे खर्चांसुद्धां रुपये घेण्यांत येतील. कळावें तारिख ३० मे सन १८६९ इसवी.

(सही) पाडूसा वल्लद बाळकृष्णसा रंगारी
दुकान हरपुर दस्तुर खुद.

वऱ्हाडसमाचार वर्तमानपत्र घेण्याचे बंदकरून ज्या लोकांनीं त्याजबद्दलची बाकी येणें असलेली पाठविली नाहीं त्यांस कळावें कीं, दरमहा दररुपयास अर्धआणा प्रमाणें व्याज द्यावें लागेल. ता० १० माहे आक्टोबर सन १८६८

वऱ्हाडसमाचाराचे
मालक.

वर्गणीदारांस विनंती.

गेल्या वर्षाचे आक्टोबर महिन्यांत आम्ही आकोल्यास वऱ्हाडसमाचार पत्र सुरूकेलें. त्यास वर्ष होऊन गेलें तर आगाऊ वसूल न दिलेल्या आमच्या प्रिय वर्गणीदारांनीं आपला वसूल या महिन्यांत सत्वर पाठवून आम्हांस मदत करावी. उशीर लावून त्या योगें वारंवार पत्रें लिहविण्याची तसदी त्यांनीं आम्हांस देऊं नये व आपणास घेऊं नये, याकरितां नम्रतेनें आमची त्यांस ही विनंती आहे. व हिला मान्य करणारांचे आम्ही उपकार मानूं.

वऱ्हाडसमाचाराचे
मालक.

आक्ट.
सन १८६८चा ९वा
पेशे व धंदे यांवरील कराविषयीं
किंमत च्यार आणे.

नादारी प्रकरणीं नियम.

हें पुस्तक आमचे छापखान्यांत नुकतेंच छापून तयार झालें आहे. वऱ्हाडांतील न्यायाच्या कोर्टांत हे नियम चालतात. किंमत ०६ सहा आणे व डाक हाशिल एक आणा पडेल. व. स. म्यानेजर

TO OUR SUBSCRIBERS.

We beg to remind our subscribers that their Subscriptions, for the present year, should be remitted as early as possible, otherwise, we would, however reluctantly, be under the necessity of ceasing to transmit the paper to their addresses. We believe that this reminder will not fail to arouse the sympathies of our Constituents in the country and bring about speedy remittances from defaulting Subscribers.

Proprietors of Berar Samachar

किमतीचे ठराव.	रु.	अ
वर्षाची अगाऊ देणारास… …	६	०
साल अखेर … … …	७	०
सहा महिन्याची अगाऊ … …	३	८
सहामाही अखेर … …	४	०
फुटकळ एक अंकास … … …	०	५

या शहरा बाहेरील लोकांस वर्षाचे ५२ आठवडयांबद्दल टपाल खर्च अगाऊ पडेल तो ३ रु. ४ आणे व सालअखेर ३ रु० ८ आणे.

☞ आगाऊ पैसा देण्याची मुदत पत्र घेण्याचे सुरू तारखेपासून २ महिनेपर्यंत समजावी. व जुने वर्गणीदारांसही त्यांचा मागील हिशेब सरून नवें साल चालू होईल तेथून २ महिन्यांची मुदत समजावी.

नोटिसा वगैरे छापण्याचे दर.

१० ओळी पर्यंत… … … १ रुपया
१० ओळींवर प्रत्येक ओळीस ०।०६
एकच मजकूर वारंवार छापणें झाल्यास दर ओळीस एक आण्याप्रमाणें किंमत पडेल.

हें पत्र अकोला येथें वऱ्हाडसमाचार छापखान्यांत मालकांकरितां छापून प्र० केलें.

वऱ्हाडसमाचार.

THE VARAD SAMACHAR OR NEWS OF BERAR.

VOL. IV AKOLA:—SATURDAY EVENING, JUNE 19, 1869 [illegible]

पुस्तक ४ अकोला, शनिवार सायंकाळ तारीख १९ माहे जून सन १८६९ इ० अंक [illegible]

ईस्टइंडिया असोशिएशन.

ह्या नांवाची सभा विलायतेस स्थापन झाल्यास सुमारें तीन वर्षें होत आलीं, हें बहुत करून सर्वांस माहित असेलच.

या सभेचे सभासद कित्येक सरदार, पार्लमेंटाचे मेंबर, इंडियेंतून पेनशनें घेऊन गेलेले कामगार लोक व तसेंच हिंदुस्थानांतील मोठमोठाले सरदार लोक, संस्थानीक, राजेरजवाडे व पुष्कळ विद्वान लोक हे आहेत.

ह्या सभेचा उद्देश हिंदुस्थानांतील लोकांचें हित करणें हाच होय. इतके दिवस, आपला राजा परदेशांत रहाणारा परभाषेचा व आपणापासून फार लांब अशा कित्येक कारणावरून, आपलीं सर्व दुःखे त्याचे कानावर कोणी घालण्यास नव्हते; परंतु आतां ही सभा स्थापन झाल्यापासून हा प्रकार दिवसेंदीवस मोडत चालला आहे. व आपणास आतां आपलें सर्व वास्तविक हक्क या मंडळीच्या सहायानें मिळत चालले आहेत. ही सभा स्थापन झाल्यापासून इतक्या काळांत आपले लोकांस पुष्कळ फायदे झाले आहेत; व यापुढें ही यांस या सभेपासून अनुपम फायदे होतील यांत संशय नाहीं.

प्रो० दादा भाई हे या सभेचे पुढारी व केवळ हिंदुस्थानचें हित कर्तेच आहेत असें म्हणयास हरकत नाहीं. ह्यांचें नांव व ह्यांविषयीं माहिती हीं या सभेच्या संबधानें वर्तमान पत्रांतून अनेक वेळा आलीं आहेत; तेव्हां यांचाविषयीं येथें लिहिण्याची फारशी अवश्यकता आहे असें नाहीं. या गृहस्थांनीं या सभेकडे व तत्संबंधानें होणाऱ्या हिंदुस्थानांतील लोकांच्या फायद्याकडे आपलें तन मन आणि धन हीं सर्व अर्पण केलीं आहेत. हे गृहस्थ नुकतेच मुंबईस आले आहेत व यांचा हेतु मुंबईत या सभेची शाखा स्थापन करण्याचा होता, तो ईश्वर कृपेनें सिद्धीस गेला; यांचा दुसरा हेतु असा आहे कीं, या सभेचा सर्व खर्च निवळ व्याजावर चालावा येवढी रक्कम जमवावी, म्हणजे या सभेचें काम सुरळीत चालेल.

आपल्या कल्याणाकरितां आपल्या देशबांधवांनींच नव्हे परंतु परद्वीपस्थ लोकांनीं सुद्धां मनःपूर्वक झटावें आणि आपण कांहींच न करितां चैनींत उगीच बसावें यांत फायदा तो कोणता? ह्यापेक्षां आपणा कडून जितकी मदत होईल तितकी करावी हें फार बरें. ज्याअर्थीं आमच्या लोकांचें फार हित या सभेपासून होणार आहे त्या अर्थीं ह्या सभेस त्यांच्या हातून जितकी मदत करवेल तितकी त्यांणीं करावी हें त्यांचें कर्तव्य कर्मच आहे; परंतु हें आपणापैकीं बहुतेक लोकांस अजून समजूं कोठें लागलें आहे. कोणी कोणाचें हित करित आहे आणि त्यास जर आपलें हित होत आहे असें समजत नाहीं तर त्यापासून उपयोग तो कोणता? पालथ्या घड्यावर पाणी कितीकां ओतानां आंत एक बुंदही शिरत नाहीं, तद्वतच आम्हां पैकीं शेंकडा ९९ लोकांची स्थिति आहे असें म्हटल्यास हरकत नाहीं. आमच्या लोकांनीं हा आपला वेडेपणा सोडून द्यावा व आपलें ज्या गोष्टीमध्यें हित आहे तेंच करावें. प्रत्येक जिल्ह्यांतील लोकांनीं जिल्ह्याच्या व त्याचप्रमाणें मोठमोठाल्या शहरीं या सभेची शाखा स्थापावी आणि यथानुशक्ति या सभेस पैशाची मदत करावी हें त्यांस उचित होय. त्यांणीं ह्याच प्रमाणें आपल्या जिल्ह्यांतील लोकांस संकटें व दुःखें कोणतीं आहेत व ती दुर कशानें होतील याविषयीं विचार करावा आणि आपली सर्व हकीकत इस्ट इंडिया असोशिएशन सभेस कळवावी म्हणजे अनायासें त्यांची दाद लागून कल्याण होईल. आणि असें झाल्यानें प्रो० दादाभाई यांचे श्रमाचें वास्तवीक सार्थक होईल.

ह्या प्रसंगीं आपले लोकांनीं आपला उदार आश्रय या सभेस द्यावा व यथानुशक्त्या जितकी जाजकडून मदत होईल तितकी करावी. ह्या गोष्टीचें महत्व ध्यानात आणून मुंबईंतील कंपाशिटर (खिळे जुळणार) लोकांनीं देखील एक सभा भरवून या गोष्टीच्या महत्वाविषयीं व्याख्यान दिलें व या सभेस मदत करण्याकरितां वर्गणी जमवून या सभेकडे तो पैसा दिला. जर आपले मुंबईकर बांधव इतक्या मेहनतीनें झटत आहेत तर आपण उगीच न बसतां आपल्यानें जितकी मदत होईल तितकी करण्यास तयार असावें हें उत्तम.

अकोलें हें या वऱ्हाडांत मोठ्या भरभराटीच्या शहरांपैकीं असून हें तीन जिल्ह्याच्या सदर स्टेशनची जागा आहे. येथें मोठमोठाल्या नेटिव कामगार, विद्वान, श्रीमान व तसेंच स्वदेश कल्याणेच्छु लोकांचा बराच जमाव आहे, त्यांस आम्ही असें सुचवितों कीं त्यांणीं यागोष्टीचें महत्व ध्यानांत आणावें आणि येथें एक ह्या सभेची शाखा स्थापन करावी, आणि तीस त्यांच्या हातून जितकी मदत होईल तितकी करावी म्हणजे अनायासें सभेचें काम होऊन त्यांत त्यांचें मोठें हित होईल.

COMMUNICATED.

रक्तापितिसारखे महा भयंकर रोगापासून जितकें दूर राहवेल तितकें राहिलें पाहिजे व याचे बीज नाहीसें होण्याविषयीं करवतील तितके उपाय केले पाहिजेत. अशा प्रकारचे रोग्यास स्पर्श करणें देखील वाईट आहे, त्याचीं वस्त्रें पात्रें निराळीं असावीं, तीं दुसरे कोणी वापरूं नयेत. कारण हा रोग संसर्गानेंही लागणारा आहे. कुटुंबांतील कोणाही मनुष्यास दुर्दैवानें हा रोग प्राप्त झाला असतां पुढील भयंकर व दुःखदायक परिणामावर नजर देऊन त्या मनुष्याविषयीं ममता तोडली पाहिजे. म्हणजे निरुपायामुळें त्यास येकीकडे ठेविलें पाहिजे, त्यास आपल्यांत [illegible] असी तजवीज ठे[illegible] होण्याचा संभव क[illegible] ण्यांत शें दोनशें [illegible] या रोगानें ग्रस्त [illegible] आले आहेत व [illegible] अगदीं मिसळून [illegible] स्त्रें पात्रें आपण [illegible] त्यांस देतात इत्यादि [illegible] शीं संबंध ठेविता[illegible] आहे आपले प्रीति[illegible] नुष्य असतें खरें त[illegible] येकीकडे ठेवणें भ[illegible] लोक याचा अगदीं [illegible] ही गोष्ट मोठी दुःखा[illegible] रोगानें पिडित जि[illegible] तीतके कोंकणांत [illegible] कोठें याचा संशय उ[illegible] लेंच येकिकडे येक [illegible] थें ठेवितात आणि त[illegible] रितात येणेंकरून त्या[illegible] थापि रोगाची वाढ [illegible] णें अन्याय नाहीं. अ[illegible] आहे कीं मेहेकर ता[illegible] स्त होऊन बहुत वर्षें [illegible] ची माहिती असतां [illegible] लग्न केलें व ती ना[illegible] पानें तिचें मानलें नाहीं. [illegible] गोष्टी अज्ञानानें घड[illegible] अशा कामांत लक्ष्य [illegible] राष्ट्रांतील प्रजेचे क[illegible] र्वक झटणें हा अगदीं [illegible] रीं लिहिले गोष्टीचा [illegible] घाट बोरीस जाऊन [illegible] लागण्या सारखा आहे. [illegible] दुःख दायक परिणा[illegible] च विचार न करणें व [illegible] पले मुलीस घालणें [illegible] काम आहे व अशा [illegible] कसें म्हणावें.

आम्ही आमचे तहशीलदार साहेबांसारखे सरदारांस अशी फर्मास करितों कीं जेणें करून अशा दुष्ट रोगाचें बीज कमी होईल तितकें कमी करणें हें यांस श्रेयस्कर व कीर्तिस्पद आहे. आतां वर लिहिल्या प्रमाणें अशा मनुष्यास एकीकडे ठेविल्यानें त्याच्या मनास दुःख दिलेसें होईल खरें तरी ज्या गोष्टीनें एकास वाईट वाटून बहुतांस सुख होणार आहे ती गोष्ट करणें न्याय असून सरकारानें आपल्यास जो हुद्दा दिला आहे त्यात जीं जीं कर्तव्य कर्में म्हटलीं आहेत त्यापैकीं रयतेचे सुख दुःखाचा व हिताचाही विचार करून उपाय योजणें त्यापैकीं कांहीं भाग केल्या सारखा होणार आहे. इतकें सांगून आज हा विषय संपवितात आलों आहेत इकडे कोणाचें म[illegible] न लागतें आणि उघडपणें शिफारस[illegible] ण्याचा आल्हाद कारक प्रसंग कीं [illegible]

[illegible]

Dr. WILSON'S [illegible] TOUR.

At the meeting of the Bombay Branch of the Royal Asiatic Society held on Thursday [illegible] Dr. Wilson gave a [illegible] interesting account [illegible] [illegible] Indian [illegible] and the [illegible] by the Asiatic Society of [illegible] [illegible] history [illegible] and alluded to the [illegible] connexion therewith [illegible] Oldham, the President of the [illegible] The exertions of the [illegible] and Bengal Govern[illegible] were also adverted to in [illegible] ing the museum with whatever curious specimens in [illegible] tory that its officers would [illegible] in the rich and outlying province bordering on the empire [illegible] learned [illegible] [illegible] Asiatic Society and said that though it was not so active as might be otherwise expected, yet its regular issue of the numbers of that very useful body of literature the *Bibliotheca Indica*, was a sign of steady and continuous work. These numbers, our readers may remember, are issued in Sanscrit and Persian or Arabic, as the case may be, with English translations. The philological secretary is Babu Rajundralal Mitra, a Pundit of European reputation, who combines the spirit of European investigation with an intimate acquaintance with the indigenous sources of information, and whose researches have called forth the admiration of scholars from the West as well as in the East. Dr. Wilson next proceeded to allude to the labours of Mr. Blochman in connection with his edition and translation of the celebrated *Ayeena Akbari.*

Referring to his visit to Benares, Dr. Wilson spoke of the study of Sanskrit which still attracted attention there. There were still many Pundits there in connexion with the Benares Sanskrit College who were men of considerable learning. Among these he named Pandit Bapu Deva Shastri, and two or three others who, he said, belonged to Gujarat. Pundit Bapu Deva Shastri, said he, combines with a thorough knowledge of European sciences, especially astronomy, with the native system of

...omical calculations. To Be... he is what Mr. Kero Pant is ...stern India,—a Pundit ...gly fam...r with the princi... European science at the ...ime that he showed a com... acquaintance with the native ...ms.

...e learned ...octor regretted, ...wever, that ...tside the pale of ... Benares College, Sanskrit ...rning was fast decaying at this ...ef seat of Brahmanical learn... There were very few Pundits ...o showed much familiarity with ...idic literature. Dr. Wilson ...ncluded with a hope that the ...ndian Universities would give a ...resh and renewed impetus to the ...udy of the classical language and ...terature of this country.—*Native Opinion.*

MARRIAGE OF A HINDOO WIDOW.

...lowing is an extract from ...bay Gazette.

...riage of peculiar interest ...e sections of the Hindoo ...unity was celebrated at the ...a house of the Rao Baha... Moroba Canoba on Tuesday ...g. The bridegroom was Mr. ...ang Venayek Karmarkar, ...ner; the bride was Venu ...dowed sister of Mr. Wa... ...bhaker—both of the Chit... section of the Brahmin ...pey caste and, we are told, ...ectably born and situated;" ...l the ceremony derived its ...st from the circumstance ... was the first public marriage ... Hindoo widow, and that it ... place under the auspices of ... Hindoo Widow Marriage As...ation and in presence of nume...r spectators, including several Europeans. The bridegroom was a bachelor of twenty-five years of age, whilst his better-half was his junior by eight years,—having become a widow at an early age. The existence of the present feelings on the suject of widow-marriage rendered it desirable that the sympathy of some of their people should be shown towards the young couple, and accordingly the Widow Marriage Association undertook the conduct of the ceremony. After the usual procession for the bridegroom, the marriage ceremony took place, as we have mentioned, in the bungalow of the Rao Bahadoor Moroba Canoba, who is secretary of the association, and had his house neatly decorated and the garden brilliantly illuminated on the occasion. As the father of the bride is dead, Mr. Moroba had kindly granted his house for the celebration of the nuptials, and the bride was given away by her brother. Now that the ice is broken, we believe other widows may be given in marriage. Tuesday was the last day of the marriage season in Bombay; but we believe that any Hindoo gentle man who is determined to get married, may legally do so by paying a flying visit across the holy water of the Nerbudda, which would seem to be as good as an asylum for love-lorn swains as the far-famed Gretna Green.

A correspondent sends us the following notes, which will no doubt prove interesting to many of our readers:—

"The preliminary ceremony of invoking and installing the deities was performed in the early part of the day at the respective residences of the spouses, and the exchange of the present of clothes and other articles took place in the afternoon. About a quarter past 5 o'clock the friends and relatives of the bride moved in a procession, preceded by a native band, from the bride's quarters to those of the bridegroom's to perform the ceremony, entreating the bridegroom to come away and wed. After the ceremony of entreaty was over, the bridegroom was seated in an open four-wheeled carriage drawn by a pair of fine bay horses, and—followed by friends and a party of foot and mounted police—moved in a grand procession towards the residence of the bride. He arrived there at a quarter past 6 o'clock, and was conducted into the house and made to sit on a platform made of clay. After a short ceremony, he was taken into an adjoining hall when the bride was brought, and, after reciting a few prayers to the different deities, the contract of marriage was sealed by joining the hands ot the spouses, and the bridegroom tieing the marriage string to the neck of the girl, and the girl putting a flower garland on his neck. This union was announced at 6-38 by the sudden beating of the band and acclamations of joy, and in the presence of a respectable number of Brahmins and persons of other classes. No sooner did the solemnization of the nuptials take place, than there was a spont aneous stir amongst the visitors—every one vieing to be the first to congratulate the pair—and there was such a rush towards the door of the room in which the spouses had beed seated, that for a short time there was a great confusion; and had it not been for the prompt interference and assistance of the police, some serious accident would have been the result. When order was restored evey one of the visitors had the opportunity of satisfying his curiosity, and several European ladies expressed their sympathies and wished the rescued female a long course of happiness accompanied by every comfort and health.

"There was a grand party at night in the bride's hall, where more than a hundred Brahmins and other friends had a sumptuous dinner.

"The surrounding gardens and the house were tastefully illuminated. Amongst the Europeans who witnessed the ceremony were the Hon'ble Mr. Justice Melvill, the Rev. Dr. J. Wilson, Mr. Wed derburn, Mr. Wyllie, Showell and family, Mr. Hearn, Dr. Dallas, Dr. Hunter, &c. There was a very large attendance of native and Parsee gentlemen, amongst whom were Dr. Bhau Dajee, Dr. Atmaram Pandoorung, Rao Sahib Wishwanath Narayen Mundlick, Mr. Nana Morojee, Dhirajlal Mathooradass, Lukmidass Khimjee, Dadoba Pandoorung, Mahdew Govind Ranare, Ramkrishna Gopal, Balla Mangesh Wagle, Govind Wittul, Dosabhoy Framjee, Narayen Wassoodew, Nowrojee Furdoonjee, &c., &c.

"The bridegroom was a bachelor. He is twenty five years of age. He is a native of a village named Ari, about four miles distant from Rutnagherry, He learnt Marathi and English at Poona, and is at present an assistant school master in the Anglo-Vernacular School at Sowda in the Khandesh Collectorate.

"Venu Bai, the bride, is the daughter of Prabhakur Bhat Paranjpey, a native of Mitgowne, a village some ten miles distant from Rajapoor. She had been married when nine years of age to one Narayen Vishnoo Aptey of Alibaug district, bout the year 1864. She had the misfortune to lose her first husband within eight months from the time of her marriage. Both her parents are dead. Her father, Prabhakar Bhat, died only three months ago at the advanced age of eighty-five years. Her present age is seventeen years. She has three brothers, the eldest of whom performed the ceremony of giving away his sister to the bridegroom.

We shall try &. give more ac count of this Marriage in our next issue.

No. 154 of 1869.

From

The Officiating Second Assistant Resident, Hyderabad.

To,

The Secretary to the Government of India, Foreign Department Fort William.

Dated Hyderabad Residency, the 5th January 1869.

Sir,

I have the honor, under instructions from the Resident, to solicit the attention of the Governmet of India to the inconvenience entailed on the Berar Administration, and the possible loss in the long run to its Revenues, or those of the Bombay Government by the use of the same description of Receipt and Judicial stamps in the Territories respectively subordinate to them.

2. These stamps are supplied for Berar use by the Bombay Government at the cost of the paper and transit charges *plus* five per cent for departmental expenses, and their proceeds are credited to Berar Revenue.

3. The credit to Berar Revenues of the sale proceeds of stamps would be but fair if the stamps thus sold were used exclusively for Berar purposes, and if no means existed for employing in Berar interests any stamps sold by another Administration.

4. The close connection, however, of Berar with Bombay and Nagpore by rail makes it impossible that the above conditions should be absolutely fulfilled, and indeed a case was lately noticed by the Resident in which a special appeal having been settled out of Court, and struck off the file, the special appellant, in the spirit of the rules in force, was declared to be entitled to receive a refund of half the value, Rupees 100, of the stamp paper. The stamp paper had been purchased in Bombay, but the refund was ordered from the Treasury at Akolah in the West Berar Division, as the Resident's authority for the refund from the Bombay Presidency would not have been recognized.

5. There are besides four appeal cases pending in the Resident's Court, the stamp papers connected with which, valuing Rupees 3,513, were purchased at Bombay, to the manifest loss of the revenues of the Hyderabad Assigned Districts.

6. The instances above describ ed are of late date. Several such must have occurred since the introduction of the Bombay Stamp paper into Berar involving perhaps loss of revenue to a great extent. Such, however, have escaped notice hitherto, very likely because the Berar cash balances have till recently been regarded as assets of the British Government.

7. The urgent necessity for an immediate reform, therefore, suggests itself, and until it is effected the Resolution of Government for the entire separation of the Berar Revenues and charges from those of British India remains to a certain extent a dead letter, so far as the Revenue from stamps is concerned.

8. The remedy would, of course be the exclusive use in Berar of stamps differing as widely as possible in device from those in us e i n purely British Provinces.

9. A special description of stamps for Berar would be in accordance with the principle adopt ed in Mysore, which is some what similarly situated to Berar with r e ference to its management by th e Brirish Government.

(*To be Continued*)

पुनर्विवाह.

मुंबईस चितपावन ब्राम्हणांमध्यें एक सशास्त्र पूनर्विवाह होणार आहे असें आम्ही पूर्वींच लिहिलें होतें. त्याप्रमाणें मंगळवारीं संध्याकाळीं तारीख १९ जून रोजीं यथा विधी सशास्त्र व मोठ्या थाटानें हा विवाह झाला व पुनर्विवाहोत्तेजक मंडळीचे आज इतके दिवसांचे सतत श्रम सफल झाले, हें लिहिण्यास आम्हांस फार आनंद वाटतो.

वधु रा० रा० वामनराव प्रभाकर अकोला येथील हायस्कुलांतील अ० मास्तर यांची कनिष्ठ भगिनी व वर रा० पांडुरंग विनायक करमरकर सावदें जि० खानदेश येथील मास्तर हे होते. वराचें वय २९ वर्षांचें व वधूचें १६ वर्षांचें आहे.

हा विवाह समारंभ रा० ब० मोरोबा कान्होबा यांच्या नव्या बंगल्यांत झाला. लग्न लागण्याचे वेळेस लोकांची फारच गर्दी झाली होती. ह्या समारंभास यूरोपियन लोक त्यांच्या स्त्रिया व मोठ मोठाले बडे व श्रीमान नेटिव लोकांचाही बराच मोठा समाव होता. त्यापैकीं सुमार ५०।६० ब्राम्हण लोक अन्नव्यवहार कारण्यास आले होते व त्यांपैकीं कांहीं सह कुटुंब हो होते आम्ही या नूतन जोड्यास दीर्घायू व चिरकाल सुख इच्छितों. या पुनर्विवाहाची सर्व माहिती साम्ही आपले पुढील अंकांत लिहूं.

Local

वऱ्हाड.

इलिचपुर—हवा. येथें गेल्या आठवड्यात पर्जन्य मुळींच पडला नाहीं. उष्णता दिवसेंदिवस ज्यास्तीच आहे.

एथील हास्पिटलावर मि० डब्ल्यू पुरुषोत्तमराव यांस नेटीव सिव्हीलडाक्टर नेमिलें. हे डाक्टर नेमल्या कारणानें लोकांस औधाची सोय चांगली होईल.

मेहेरबान स्प्यान्स्की साहेब डिपुटी कमिशनर आणि मि० आलेक्झांडर साहेब यांच्या स्वाऱ्या चिखल दऱ्यास आहेत.

मि० ताजुदीन हुसेन पश्चिम वऱ्हाडांतील बुलढाण्याचे तिसरे क्लास असिस्टंट कमिशनर यांस सरकारानें आफिसिएटिंग सेकंड क्लास असिस्टंट कमिशनर नेमिलें

उमरावती—हवामान—या आवड्यात बिलकुल पाउस पडला नाहीं मृग लागून सुमारें १० दिवस झाले तरी अद्याप पावेतों पावसाचें चिन्ह दिसत नाहीं.

चांदुर तालुक्यांत डाका पडला,

त्याचा पोलिसांनीं तपास लावून कांहीं इसम पकडून माजिस्त्रेटापुढें आणिलें. परंतु त्या लोकांवर पुरावा नसल्यामुळें त्यांस सोडून दिलें.

रा० रा० विठ्ठल बळवंत पोलिस इन्स्पेक्टर ह्यांनीं दोनचार डाके धरल्या बद्दल आम्ही लिहिलें आहे.त्याबद्दल आंतां असें समजतें कीं, सरकारानें १६० रुपये बक्षिस देण्याचा ठराव केला. व रा० रा० विठ्ठल बळवंत यांची मोठि तारीफ केली.

खामगावांतील देवचंद बद्रीनाथ यास दोन वर्षें सक्त मजुरीची शिक्षा झाली होती त्याजबद्दल त्यानें कमिशनर साहेबांकडे अपील केलें त्याचा निकाल होऊन दीड वर्षांची शिक्षा माफ झाली व सहा महीन्याची कायम ठेवली.

अकोला.

मे० सिंक्लेयर साहेब वऱ्हाडचे डैरेक्टर आफ पब्लिक इन्स्ट्रकशन हे विलायतेस तीन महिन्यांचे रजेवर गेले होते. ते मागिल रविवारीं येथें आले.

हवा— ह्या आठवड्यांत येथें बुधवारीं थोडा पाऊस पडला व अकोल्याचे असपास बराच पडत आहे नदीस थोडें पाणी आलें होतें तेणें करून तूर्त लोकाचें पाण्याचें हाल नाहींसें झालें आहेत.

एथील माजी स्टेशन मास्तर मि० फरदुमजी माणकजी व कोचिंग क्लार्क चिमणाजी रामचंद्र यांजवर कांहीं रिटर्नटिकिटांचा खटला होता त्याची चौकशी आजबरेच दिवस चालली होती तिचा निकाल गेल्या मंगळवारीं झाला. स्टेशन मास्तरावर खटला शाबीद नाहीं म्हणून ते सुटले व कोचिंग क्लार्क याजवर शाबिदी झाल्या कारणानें यास दोन महिने साधी कैद व ५० रुपये दंड अशी सिक्षा मिळाली. ह्या खटल्यावर अपील होणार आहे, त्याचा निकाल झाल्यावर पुढें या खटल्याची कच्ची हकीकत लिहूं.

कमिशनर साहेबांची स्वारी चार पांच दिवशीं वाशिमाकडे जाणार असें कळतें.

कालरोजीं येथिल लायब्ररींत मे० दस्तुर बैमनजी साहब यांणीं नदीस पूल बांधण्याचे कामीं पैशाचे मदतीकरितां एथील व बाहेर गांवचे शेट सावकारांकडून वर्गणी जमविली. त्यांतसुमारे दोन हजार रुपये जमले.

Epitome of News.
वर्तमानसार.

पोर्टुगालांत लष्करी लोकांचा कांहीं दंगा चालावा असा कट होत होता, पण तो उघाडीस आला असें होमन्यूज पत्रावरून कळतें.

स्पेनदेशांत सांप्रत राज्य कोणते थाऱ्यावर ठेवावें ह्याबद्दल वादविवाद चालला आहे. त्या राज्यांत धर्म कोणता असावा त्यांविषयीं एकदां भवती नभवती झाली. त्यांत सीनोर सूनर हा स्वत:विषयीं असें बोलला कीं, "आपल्याला ख्रिस्त, महंमद व बुध हे तिघे सारखेच आहेत." असें बोलून नंतर तो आपल्या भाषणांत ख्रिस्ती धर्माची निंदा करूं लागला. व शेवटीं कुमारी मेरी याचे शुद्धत्वावर जेव्हां तो हल्ला करूं लागला तेव्हां सभेच्या अध्यक्षानें त्याला उगें केलें.

होमन्यूज वरून असें कळतें कीं सांप्रत इंग्लंडांत भिकारी व उनाड लोकांची गर्दी पूर्वींहून ज्यास्त झाली ती कमी करण्याच्या विचाराबद्दल पार्लमेन्ट सभेंत वाद विवाद आहे.

मुंबईहून इंदुरास टपाल जात असतां इंदूरच्या आलीकडे सुमारें तीन मैलांवर तें सरासरी ४० मनुष्यांच्या एका टोळीनें लुटलें गाडीवाला व एक नेटिव उतारू ह्यांस चोरटे ह्यांनीं भारी इजा केली. असें कळतें.

कोणी एका डच मनुष्यानें एका विमेवाल्या पेढीवरून आपल्या घराचा विमा ८०० पौंडांस उतरविला. पुढें कांहीं दिवसांनीं तें घर जळालें तेव्हां त्या डचानें विमेवाल्या पेढीवर ८०० पौंडांचें मागणें केलें. पण पेढी वाल्यांनीं तक्रार काढली कीं, तें घर ८०० पौंड किंमतीचें नव्हतें ६०० पौंडाचें होतें. तेवढी रक्कम आपण देऊं नाहीं तर जळाल्या घराहून मोठें घर बांधून देऊं. त्या डच मनुष्यानें मुकाट्यानें ६०० पौंड घेतले. पुढें कांहीं दिवसांनीं त्या पेढीवरिल मुनिमानें त्या डचास आपल्या बायकोच्या जिवाचा विमा २००० पौंडास उतरण्याविषयीं शिफारस केली, तेव्हां तो डच काय म्हणतो. तुम्हीं माझ्या घरच्या विम्यांत ८०० पौंडाचे ६०० पौंड केले व मोठें घर बांधून देऊं असें म्हणालां, माझी बायको मेली तर तुम्हीं २००० पौंडाचे १०० पौंड कराल अथवा तुला चांगली व मोठी दुसरी बायको देतो असें म्हणाल तुमचा विश्वास नाहीं.

होमन्यूज पत्रावरून कळतें कीं, थिओडोर राजाचा मुलगा अल्ला मेयो हा तूर्त आईल आफ् विट एथें अभ्यास करीत आहे. अभ्यासांत याची बुद्धी बरी आहे. ह्याच्यावर देखरेख ठेवणारे क्यापटन स्पीडी हे कांहीं नेमणुकीवर हिंदुस्थानांत येणार आहेत त्यांजबरोबर आपण येणार असें हा मुलगा म्हणत आहे. क्यापटन स्पीडीकडे ह्या मुलाचा लळा भारी आहे. ह्या मुलाचें वय नऊ वर्षांचें आहे.

भयंकर प्राणनाश—लोअर बंगाल्यामध्यें गेल्या वादळानें दहा हजार मनुष्यें मेलीं असावीं असें डांकान्यूज म्हणतो.

वायव्य प्रांतांतील एतद्देशीय भाषांतील वर्तमान पत्रांचे कर्ते व मालक यांनीं सरकारास वर्तमानपत्रांच्या हांशिलाचा दर कमी करण्याविषयीं अर्ज केला होता परंतु सरकारानें पैशाच्या अडचणीमुळें वगैरे अमान्य केला.

पुणें—मृगनक्षत्र अगदीं कोरडें चाललें बाजारांत दिवसेंदिवस तेजी होत आहे. लोकांचें सर्व लक्ष पर्जन्याकडे लागलेंआहे. आतांशीं पूर्ण उन्हाळ्याप्रमाणें उष्णता असती. हवा खराब होत चालली आहे. पाऊस नसल्यामुळें बयाचा पाया शिरकण्याचें चिन्ह दिसत आहे.

पुणेंशहरांतील आदितवार व रास्त्याचे पेठेंतील रस्ते रुंदकरण्या [illegible] सिपाल कमेटीनें १५००० रुपये [illegible] मालकांस कंपन सेशन दिलें.

[illegible]गावांतील विहिरींत चांगला डामरी दोर लावून एकादा पाण्यावर तरणारा पदार्थ तक्ता वगैरे हमेषा सोडलेला असावा. म्हणून म्यूनिसिपाल [illegible] रीं ठराव केला अ[illegible] त अगर विहिरींत [illegible] बडतोब उतरण्यास [illegible] पडलेल्यास लवकर [illegible] ण वांचला जाईल.

जाहि[illegible]

नोटिस—रामजी [illegible] म्हसांग तालुके [illegible] सही करणार याज[illegible] ते कीं, जानकी म[illegible] सात वर्षें झालीं मज[illegible] नाहीं सबब मी मजु[illegible] र्जही करून पोट भ[illegible] त्याची झाली सबब ग[illegible] चार भलीं माणसें ब[illegible] गेले तर तेथील कुळ[illegible] देशमुख यांणीं त्याज[illegible] ले कीं, तु तिजला [illegible] हीं; तो साफ म्हणा[illegible] घरास आली तर मो[illegible] असें चौघांत बोलल[illegible] शी प्रात:काळीं घरा[illegible] त्याच्या ज्येष्ठ बंधू यांस [illegible] ची मुलगी आहे घ्या[illegible] लें कीं, तूं व मुलगी [illegible] तोंड करून पाहिजे [illegible] सें म्हटल्या वरून मी [illegible] अशाबद्दल एक ले[illegible] तसा लेखही करून [illegible] ही वागवीत नाहींत [illegible] तालुके बाळापूर येथें [illegible] दुसरी कांहीं पोट भर[illegible] हेरी बाप भाऊ वगैरे [illegible] ही नोटिस दिली आ[illegible] त्यापासून आठ दिव[illegible] णती तरी तजवीज [illegible] नाहीं अशाबद्दल एक [illegible] म्हणजे मी दुसरा नवरा करून त्याचे घरीं राहीन असें न केल्यास तुमचा माझ्यावर कांहीं एक हक्क रहाणार नाहीं. कळावें तारीख २० माहे जून सन १८६९ इसवी-

(सही) जानकी मर्द रामजी देशमुख इच्यीं हातची बांगडी. दस्तुर अमृत आंनत मुखत्यार. राहणार मौजे वरूड तालुके बाळापुर

नोटिस चांदखान वलद अजमखान कागदी रहाणार ताजना पेठ तालूकें अकोला यांस खालीं सही करणार यांजकडून नोटिस देण्यांत येतें कीं, तुम्हीं आंमचे दुकानांत परशराम रायटर यांस पोचल्या पासून चार दिवसांचें आंत आमचे दुकान खालीं करून दिलें पाहिजे या प्रमाणें न केल्यास आम्ही तुम्हावर शिरस्त्याप्रमाणें दिवाणी कोर्टमार्फत तजवीज करून दुकान खालीं करून घेतलें जाईल व भाड्याचा पैसा व या नोटिशीचा खर्च सुद्धां तूम्हापासून भरून घेण्यांत येईल कळावें तारीख १६ माहे जून सन १८६९ इसवी

शेख चांद वलद नोर महमद याचे हातची निशाणी रेघ

नोटिस—न्या[illegible] अलीखा मुसलमान रहाणा[illegible] यांस [illegible] सही करणार या[illegible] नोटिस दे[illegible] येते कीं तुम्हांक[illegible] खाते बा[illegible]

[illegible]

जाहिरात

[illegible]

Byramjee Jamsjee.

[illegible] जि

[illegible] वऱ्हाड

ईस्टइंडिया असोशिएशन-च्या निबंधांचें भाषांतर करणारी मंडळी.

ईस्ट इंडिया असोशिएशन (हिंदुस्थान संबंधी राज्यकारभाराचा विचार करणारी मंडळी) ही सभा इंग्लंडांत स्थापन झाल्यास तीन वर्षें झालीं. इतक्या वेळांत या सभेनें हिंदुस्थानांतील लोक कल्याणाचीं कामें बरींच केलीं; परंतु ह्या सभेची सर्व हकीकत व त्या सभेंत जे महत्वाचे निबंध वाचले जातात ते इंग्रजीमध्यें छापले जात असल्यामुळें केवळ मराठी व गुजराथी वाचणारांस ती इत्थंभूत समजण्याचा कांहीं मार्ग नाहीं असें कित्येक नवीन विद्वान मंडळीच्या मनांत आल्यावरून त्यांनीं मि० दादाभाई नवरोजी यांचे सम्मतीनें हें काम करण्याचें माथीं घेतलें आहे. गुजराथी भाषांतरें छापून प्रसिद्ध करण्याकरितां एका गुजराथी राजाकडून दरसाल एक हजार (१०००) रुपयांची मदत मिळाली आहे मराठी भाषांतरास अद्याप मिळाली नाहीं; तथापि वरील मंडळीनें देशहितेच्छु लोकांच्या मदतीवर भरवसा ठेवून हातीं घेतलेलें काम मोठ्या धैर्यानें सुरू करण्याचा निश्चय केला आहे ही मंडळी गुजराथींत व मराठींत (३२) बत्तिस बत्तिस पृष्ठांचें पुस्तक प्रत्येक महिन्याच्या पहिले तारखेस छापून प्र-

सिद्ध करणार आहे. पहिला अंक पुढील आगस्ट महिन्याचे पहिले तारखेस छापून प्रसिद्ध होई. या मंडळीनें आपल्या श्रमाविषयीं कांहीं विचार मनांत न आणतां फक्त छापण्याचा मात्र खर्च सुटावा व वाचकांस फार [illegible] पडावें याकरितां पूर्वी वर्गणी भरणारास टपाल हशीलसुद्धां वर्षाची (३) तीन रु० वर्गणी ठेविली आहे [illegible] देणारास (४) चार रु० ठेविली आहे. फुटकळ दर एक अंकास ०।= [illegible] पडेल; हा स्तुत्य उद्देश मनांत आणून स्वदेशकल्याणेच्छु लोक यांस चांगली मदत करतील अशी मंडळीची पूर्ण आशा आहे. वर्गणीदार होऊं इच्छिणारांनीं आपल्या पत्त्यासहित स्पष्ट लिहिलेलीं पत्रें खालीं सही करणाराचे नांवें इंदुप्रकाश [illegible]त पाठवावीं.

[illegible]आनंदराव सखाराम,

चिटणिस.

[illegible] भाषांतर करणाऱ्या मंडळी-
[illegible] कचेरी, तारीख ६ जून सन
[illegible]६९ इसवी

[illegible]टिस—महंमद हतम वल्लद महंमद जे[illegible]ा याचे मुखत्यार महंमद अजीम या[illegible]लीं सहीकरणार याजकडून नोटिस [illegible]यांत येते कीं तुम्ही तारीख १२ वऱ्हाड [illegible]चारचे अंकांत नोटिस दिली तर सदर्हु [illegible]हिलेले रुपये तुम्हीं किंवा तुमचा मुखत्यार यांणें दिलें नसून तुम्ही अज्ञान अस[illegible] कारणानें तुमचा चुलता शेख छंनु [illegible]हा तुम्हांकडून मुखत्यार यांणें २७४ रुपये समशेरी ठेवण्याकरितां दिले होते. ते त्याच सालामध्यें तुमचा मुखत्यार मजकूर घेऊन गेला आहे सबब आम्हास तुमचे काहीं देणें राहिलें नाहीं असें असतां तुम्हीं आम्हास विनाकारण नोटिस दिली ती खोटी आहे व आमचा या नोटिशीचा खर्च नोटिस पावल्यापासून आठ दिवसांचे आंत आमचा आम्हास आणून द्यावा न दिल्यास दिवाणी कोटांत फिर्याद करून घेऊं कळावें तारीख १९ माहे जून सन १८६९ ईसवी.

(सही) पांडूरंग राघव कुळकर्णी कसबे तेलगाव

दस्तुर खुद्द

नोटिस—सावज्या वल्लद हरी महार वस्ती मौजे व्याळें तालुके बाळापूर यास खालीं सही करणार याजकडून नोटिस देण्यांत येते कीं आमचे रुपये तुजकडे दस्तऐवजावरून व खातेवहीवरील वगैरे पुष्कळ येणें असून तारीख ७ माहे मे सन १८६९ इसवी रोजीं चार चौघाचे मतें सातशे अठ्ठावीस रुपये ७२८ तूं द्यावेस असा ठराव होऊन बाकीचे रुपये सूट दिले व सदर्हु सातशे अठावीस रुपये देण्याचे तूं कबूल करून दस्तऐवज लिहून देतो असें म्हणून स्टांप कागदाकरितां रुपये ४८ आम्हापासून रोख घेऊन तारीख २० मिनहु रोजीं कागद ही आणलास परंतु आजवर आम्हास सदरीं ठरल्याप्रमाणें दस्तऐवज लिहून दील नाहींस तर आतां ही नोटिस दिली आहे तर नोटिस पोंचल्या पासून आठ दिवसांत सर्व रुपये रोख द्यावे नाहीतर या नोटिशीचे खर्चा सुद्धां तुजवर फिर्याद करूं कळावें तारीख १४ माहे जून सन १८६९ इसवी.

(सही) हरलाल शोकराद गूजर मुक्काम बाळापूर हल्लीं अकोला दस्तुर खुद.

नवीन पंचांग.

सांप्रत भरतखंडांत जीं पंचांगें करितात त्यांत लिहिलेलें ग्रहण व ग्रहांचे अस्तोदय हीं चुकतात. म्हणजे पंचांगांत लिहिलेले वेळीं व दिवशीं न होतां मागें पुढें होतात हें बहुतांस माहित आहे. अस्तोदय चुकतात हें जरी थोडयांचे अनुभवास असेल तथापि सूर्य चंद्राचीं ग्रहणें पंचांगांत लिहिलेल्या वेळीं लागत नाहींत हें सर्वांस माहित झालें आहे. अशा प्रकारच्या चुका न होतां पंचांगांत लिहिलेल्याच वेळीं ग्रहणें लागावीं व अस्तोदय व्हावे आणि ग्रहांच्या युती दिसाव्या अशा प्रकारचें पंचांग अलिकडे रा० रा० केरोलक्ष्मण छत्रे हे करीत असतात त्यांत लिहिलेलीं ग्रहणें व अस्तोदय आणि युती यांविषयीं गेल्या तीन चार वर्षांत आम्ही स्वतः जे जे अनुभव घेतले त्यांविषयीं वेळच्या वेळीं आम्ही जगन्मीत्रांत लिहिलें आहे. या पंचांगास, नवीन पंचांग, असें नाव दिलें आहे.

विकत मिळण्याचीं स्थळें.

रत्नागिरी	जगन्मित्र छापखाना
बेळगांव	बेळगांव समाचार छा०
जमखेडी	परशु छा०
करवीर	वर्तमानसंग्रह छा०
सातारा	शुभसुचक छा०
सोलापुर	कल्पतरु छा०
पुणें	ज्ञान चक्षु छा०
ठाणें	अरुणोदय छा०
मुबई	इंदुप्रकाश छा०
धुळें	खानदेशवैभव छा०
अहमदनगर	न्यायसिंधु छा०
इलिचपुर	सुबोधप्रकाश छा०
अकोला	वऱ्हाडसमाचार छा०
उमरावती	सत्यप्रकाश छा०
कासी	बनारस अखबार छा०

इतक्या ठिकांणीं हीं पंचांगें विकत मिळतील. दर पंचांगास किंमत दोन आणे पडून शिवाय टपाल खर्च येका पंचांगास येक आणा पडेल. पुष्कळ नेल्यास येका आण्यांत तीन पंचांगें जातील.

विचारी आणि शोधक पुरुषांनीं हें पंचांग घेऊन ग्रहणें व अस्तोदय आणि युति यांविषयीं स्वतः अनुभव घेण्याचा यत्न प्रत्येक प्रसंगीं अवश्य करावा. म्हणजे छत्रे यांचे श्रमाचें सार्थक होऊन खरें गणीत लोकांत प्रसिद्ध होईल.

(सही) जनार्दन हरी आठल्ये
जगन्मीत्राचे मालक
रत्नागिरी.

GREAT INDIAN PENINSULA RAILWAY.

NOTICE.

Is hereby given that the Carting Agency established for the Collection and Delivery of goods between Nandora and Khamgaum will be closed from the 10th June Instant.

Bombay
4th June 1869.

HENRY CONDE[illegible]
General Traffic Ma[illegible]

अमानी हैद्राबाद मुलखास लागूं

असणाऱ्या

दिवाणी, फौजदारी, मुलकी व किर्कोळ असणारे.

सरक्युलरांचा संग्रह.

सर्व तहशीलदार, वकील, करकून, पांडे, पाटील, पटवारी. उमेदवार व अवांतर लोक यांस असें कळविण्यांत येते कीं; मेजर डब्ल्यू निंभार्ड पूर्व भागाचे कमिशनर यांचे अनुमोदनानें वरील नांवाचा संग्रह आम्ही तयार करित आहों. ह्या संग्रहाचा किती उपयोग आहे हें सांगणें नको. ह्या संग्रहाचे चारभाग केले जातील व त्यांस निराळीं पानें घातलीं जाऊन सर्व संग्रहाचें एकच पुस्तक केलें जाईल. सरक्युलरें जारी असतील तीं घेऊन कारण परत्वें समजुती करितां रद्द केलेलीं सरक्युलरेंही घातलीं जाऊन सहज समजूत पडेल अशा भाषेनें मराठींत तरजुमा लिहिला जाईल. हें पुस्तक पहाण्याची हरहम्मेषा गरज लागणार याकरितां प्रत्येक भागाचे आरंभीं अनुक्रमणिका तयार करून घातली जाईल. म्हणजे वारंवार पहाण्यास सोईवार पडणार आहे.

येत्या जुलै महिन्यांत सदरहु पुस्तक छापविण्यास आरंभ करणार आहों. व जितक्या प्रतीस वर्गणीदार असतील तितक्याच छापणार आहों याकरितां ज्या कोणास ह्या संग्रहाची प्रत पाहिजे असेल त्यानें चालू महिन्याचे आखेर तारिखेपर्यंत आपलें नांव, रहाण्याचें ठिकाण व किती प्रती पाहिजेत त्याचा खुलासा व किमतीचा पैसा आमचे नांवें "सत्यप्रकाश छापखान्यांत" पाठविल्यास प्रती तयार होतांच त्याकडे रवाना केल्या जातील. छापण्याचें काम तयार होत असतां जीं सरक्युलरें होतील तींही अखेर तयार होईपर्यंत घातलीं जातील छापण्याचें काम जितकें लवकर होईल तितकें केलें जाईल.

हीं सर्व सरक्युलरें इंग्रजींत आहेत व त्यांचा तरजुमा करण्याचें श्रम पडणार आणि फार थोडया प्रती छापाव्या लागतील असें जरी आहे तरी ह्या संग्रहाची किंमत टपाल हशीलसह ३।८ ठेविली आहे. किमतीचा पैसा दाखल होतांच पावती दिली जाईल. सदर्हु मुदतीच्या आंत ज्याजकडून पैसा येईल त्यांस प्रत खातरीपूर्वक मिळेल व मुदत टळल्यावर प्रत मिळेल असें आम्हीं अश्वासन देत नाहीं, तरी शिलक राहिली तर पाठविली जाईल.

सुमारें ५०० च्यावर वर्गणीदार मिळतील तर खिळेछापावर छापविण्याची तजवीज केली जाईल. परंतु कमी मिळाल्यास शिळाछापावर छापावें लागेल, तरी सुवाच्य अक्षरानें छापण्याची तजवीज ठेवुं.

पैसा पाठवीणें त्याबद्दल करेन्सी नोट हुंडी, मनीआरडर, किंवा एक आणा दराचीं टिकिटें वर्ताळपासह पाठविल्यास चिंता नाहीं. पत्र सुरक्षित पोंचण्या करितां अवश्य रजिष्टर करावें.

[illegible]तारीख ३ जून १८६९ इसवी.

[illegible]मन गोविंद रानडे,

सत्यप्रकाशाचे कर्ते.

वऱ्हाडसमाचार वर्तमानपत्र घेण्याचे बंद करून ज्या लोकांनीं त्याजबद्दलची बाकी येणें असलेली पाठविली नाहीं त्यांस कळावें कीं, दरमहा दररूपयास अर्धआणा प्रमाणें व्याज द्यावें लागेल. ता० १० माहे आक्टोबर सन १८६८

वऱ्हाडसमाचाराचे
मालक.

वर्गणीदारांस विनंती.

गेल्या वर्षाचे आक्टोबर महिन्यांत आम्ही आकोल्यास वऱ्हाडसमाचार पत्र सरूकेलें त्यास वर्ष होऊन गेलें तर आगाऊ वसूल न दिलेल्या आमच्या प्रिय वर्गणीदारांनीं आपला वसूल या महिन्यांत सत्वर पाठवून आम्हांस मदत करावी. उशीर लावून त्या योगें वारंवार पत्रें लिहविण्याची तसदी त्यांनीं आम्हांस देऊं नये व आपणास घेऊं नये, याकरितां नम्रतेनें आमची त्यांस ही विनंती आहे. व हिला मान्य करणारांचे आम्ही उपकार मानूं-

वऱ्हाडसमाचाराचे
मालक.

आक्ट.

सन १८६८चा ९वा
पेशे व धंदे यांवरील कराविषयीं
किंमत च्यार आणे.

नादारी प्रकरणीं नियम.

हें पुस्तक आमचे छापखान्यांत नुकतेंच छापून तयार झालें आहे. वऱ्हाडांतील न्यायाच्या कोर्टांत हे नियम चालतात. किंमत ०६ सहा आणे व डाक हाशिल एक आणा पडेल. व. स. म्यानेजर

TO OUR SUBSCRIBERS.

We beg to remind our subscribers that their Subscriptions, for the present year, should be remitted as early as possible, otherwise, we would, however reluctantly, be under the necessity of ceasing to transmit the paper to their addresses. We believe that this reminder will not fail to arouse the sympathies of our Constituents in the country and bring about speedy remittances from defaulting Subscribers.

Proprietors of Berar Samachar

किंमतीचे ठराव.	रु.	अ
वर्षाची अगाऊ देणारास…	…६	०
साल अखेर … …	…७	०
सहा महिन्याची अगाऊ …	…३	८
सहामाही अखेर …	…४	०
फुटकळ एक अंकास … …	…०	५

या शहरा बाहेरील लोकांस वर्षाचे ५२ आठवडयांबद्दल टपाल खर्च अगाऊ पडेल तो ३ रु. ४ आणे व सालअखेर ३ रु० ८ आणे.

☞ आगाऊ पैसा देण्याची मुदत पत्र घेण्याचे सुरू ता[illegible]पासून २ महिनेपर्यंत समजावी. व जुने वर्गणीदारांसही त्यांचा मागील हिशेब सरून नवें साल चालू होईल तेथून २ महिन्यांची मुदत समजावी.

नोटिसा वगैरे छापण्याचे दर.

१० ओळी पर्यंत… … … १ रुपया
१० ओळींवर प्रत्येक ओळीस ०।०६
एकच मजकूर वारंवार छापणें झाल्यास दर ओळीस एक आण्याप्रमाणें किंमत पडेल.

हें पत्र अकोला येथें वऱ्हाडसमाचार छापखान्यांत मालकांकरितां छापून प्र० केलें.

वऱ्हाडसमाचार.

THE VARAD SAMACHAR OR NEWS OF BERAR.

VOL. IV AKOLA:—SATURDAY EVENING, JUNE 26, 1869 NO. 25

पुस्तक ४ अकोला, शनिवार सायंकाळ तारीख २६ माहे जून सन १८६९ इ० अंक २५

विधवाविवाह.

आमच्या प्रिय वाचकांस आठवण असेल कीं गेल्या महिन्यांत पुनर्विवाहाची वाटाघाट याविषयीं आम्हीं सविस्तर मजकूर लिहिला होता व त्यांत मुंबईच्या पुनर्विवाहोत्तेजक मंडळींकडून एका ब्राम्हणी विधवेचा पुनर्विवाह या महिन्यांत होणार आहे असेंही लिहिलें होतें त्याप्रमाणें ज्येष्ठ शु० ६स मंगळवारीं अस्तमानीं मुंबईस रावबहादुर मोरोबा कानोबा यांचे बगल्यांत तो पुनर्विवाह यथासांग होऊन निर्विघ्न तडीस गेला हें आतां कळविण्यास आम्हांस फार संतोष वाटतो.

या पुनर्विवाहाची मुळापासून खटपट करणारे गृहस्थ म्हटलें म्हणजे रा० रा० वामनराव प्रभाकर पराजपे अकोल्याच्या हायस्कुलांतलि अशिस्टंट मास्तर हे होत यांनीं वेणूबाई नामक आपल्या धाकट्या बहिणीचा हा पुनर्विवाह केला हे गृहस्थ आज दोन वर्षे या महत्कृत्याच्या खटपटींत होते. यांनीं वर्तमान पत्रांतून जाहिराती देविल्या, खासगीं पत्रें शेकडों लिहिलीं, पुनर्विवाहोत्तेजक सभेस अर्ज केले, मंडळींचीं मतें मिळविलीं व दुसऱ्या अनेक तजविजी केल्या.

आतां दुसरे यांच्या तोडीचे या कामांतील उद्योगी गृहस्थ म्हटलें म्हणजे रा० रा० विष्णुशास्त्री पंडित इंदुप्रकाश कर्ते व पुनर्विवाहोत्तेजक सभेचे चिटणीस हे होत. यांनीं तर या कामांत जी मेहनत घेतली तिच्या कडे पाहिलें असतां मोठा प्रापंचिक मनुष्य आपल्या अवश्यक गृहकृत्यांत ही इतकी मेहनत घेण्यांत समय विशेषीं हयगय करील, पण पंडितांनीं पुनर्विवाहाच्या कामीं हयगय केलीच नाहीं व ईश्वरानें त्यांस त्या कृत्यांत यश दिलें याबद्दल त्याचे उपकार मानावे; विष्णूशास्त्री यांचें विधवाविवाहाच्या सशास्त्रतेविषयींचें ज्ञानभांडार व वामनराव प्रभाकर यांची स्वतांची विधवा बहिण हीं दोन्हीं या दोघांस हें कार्य पार पाडण्यांस उत्तम आयुधें होतीं.

या कामांतील तिसरे प्रशंसनीय गृहस्थ रा० पांडुरंग विनायक करमरकर हे होत. विधवेस वर पाहिजे याविषयीं वर्तमान पत्रांतून जाहिराती प्रसिद्ध होतांच यागृहस्थांनीं आपण त्या कामाचे उमेदवार आहों अशीं पत्रें छापविलीं व तो निश्चय मोठ्या धारिष्टानें तडीस नेला. खानदेश जिल्ह्यांत सावदें एथें सरकारी शाळेंत १९ रुपयावर हे असिस्टंट मास्तर असता व यांच्या ठायीं इंग्लिश किंवा संकृत विद्येचें विशेष ज्ञान आहे असें नसतां यांनीं हजारों वर्षें मागें पडलेली ही गोष्ट मोठी छाती करून आपल्या शिरावर घेतली व ईश्वर कृपेनें अडचणींतून पार पडले हें फार चांगलें झालें

हा पुनर्विवाह लोकांनीं निंद्य म्हणावा किंवा या पुनर्विवाहिताबरोबर अन्नव्यवहार करणाऱ्या लोकांस बहिष्कृत करावें असें कांहींच यांत झालें नाहीं. लग्न सशास्त्र झालें, विधी यथासांग झाला, लोक हजारो जमले होते व अन्नव्यवहार करणारे ब्राम्हणांची संख्याही कमी नव्हती. यावरून यांत न मिळालेल्या लोकांनीं दुराग्रह सोडावा व पुनर्विवाहाचाही क्रम या पुढें सरळ चालूं व्हावा हें विहित आहे.

कित्येक देशहितेच्छु व सुधारणा प्रिय लोक पुनर्विवाह व्हावा हें फार चांगलें आहे असें कित्येक वर्षें म्हणत असलेले या पुनर्विवाहाच्या समारंभास जाण्यास कांहीं अडचण नसतां गेले नाहींत व लग्नसमयीं विड्यास गेलेल्या शेकडों लोकांपैकीं थोडे लोकांनींच तेथें अन्नव्यवहार केला यांत त्यांच्या धारिष्टाची न्युनता दिसून येते. व यावरून ज्यांनीं समयास जाऊन अन्नव्यवहार केला ते धन्य व शूर होत. आतां हेही खरें कीं पुनर्विवाहेच्छु कित्येक कुटुंबवत्सल लोकांस संशय होताकीं हा विवाह कोणत्या प्रकारें तडीस जातो, सशास्त्र किंवा अशास्त्र होतो अन्न व्यवहारास लोक कांहीं जमतात किंवा पाय मागें घेतात, व फारच थोडे जमले तर त्यांस बहिष्कृतासारखे स्वजातीय लोक समुदायाच्या वेगळे राहवें लागेल कीं काय, व तसे झाल्यास आमची वृद्ध वडील माणसें काय म्हणतील व आमच्या मुला मुलीचीं लग्नकार्यें कशी होतलि. परंतु हेंही खरें म्हणून घेऊन चाललों तर त्यांत अशाप्रकारच्या लोकांचा भित्रेपणा मात्र दिसून येतो सबब हें त्यांचें मागें राहणें कोणत्याही प्रकारें वर्णनीय नव्हे हें खचीत आहे. अस्तु. आतां आम्हीं इतकेंच इच्छितों कीं पुनर्विवाहांत मिळालेले व पुनर्विवाहाचा द्वेष करणारे असे जे दोन पक्षांचे लोक त्याच्दा मध्यस्थ हे लोक आहेत यास्तव यांनीं जरा अधिक धीटपणा करून पुनर्विवाहांत शिरलेल्या मंडळीस उत्तम प्रकारें साहाय करावें व दुसऱ्या पक्षीं यांचा दुराग्रह कमी करवून त्यांचीं मनें वळतील तिककीं इकडे वळवावीं.

असें केलें असतां असत्या परींत पुनर्विवाहाचा पक्ष त्यांनीं बराच उचलून धरिला असें म्हणतां येईल.

(*CONTINUED FROM OUR LAST*)

10. The distinction maintained in the Mysore stamps was sanctioned in letter, No. 798, dated 15th February 1865, from the Secretary to the Government of India, in the Financial Department, to the Commissioner of that Province. As regards Judicial stamps in Mysore, they are distinguished by being impressed with the legend "Mysore Commissioner's Office;" the paper, however, is the same as that used in Madras. The Receipt stamps are prepar[illegible] a special die.

11. Some such ar[illegible] becomes necessary for B[illegible] and the Resident would recommend, as far as Judicial stamps are concerned, an immediate change being made by an extension to Berar of the stamped paper now in use, with the sanction of the Government of India, in the Courts of the Cantonment Magistrate at Secunderabad, the Superintendent Residency Bazaars, and the Judicial Superintendent of Railways at Goolburgah.

12. The stamps supplied to these Courts are obtained by the Resident from the Nizam's Minister, who procures them from England. They are water-marked, and the value impressed at Hyderabad in Persian, Mahratta, and Canarese. The dies are in the custody of a special Officer by whom each paper issued is signed; and as the papers that will be used for Berar purposes will be counter-impressed at the Residency with the words "Resident's Office," and the value in English, all the security possible will exist against fabrication of counterfeit paper.

13. A sample of the paper in use by the Native Government is herewith forwarded for inspection, which it is requested may be returned when no longer required.

14. As the crescent is permitted by the British Government to be borne by the Troops of the Hyderabad Contingent on their accoutrements, the fact that the water-mark on the Judicial stamp papers is similarly significant of the Government it belongs to, will, the Resident thinks, be as liberally viewed, and form no objection to the utilization of this paper in the Hyderabad Assigned Districts.

15. The use of the stamp paper supplied by the Minister will result in a somewhat larger surplus of the Berar Revenue for payment to the Nizam's Government, and this. the Resident would observe, forms an additional reason for recommending this measure.

16. The Receipt stamps for Berar, the Revenue of which is also credited to the Hyderabad Assigned Districts, are exposed to the same disadvantages as exist in the case of the Judicial stamps; and it is proposed that arrangements should be made as in Mysore regarding these also.

17. To give effect to the proposal in regard to Judicial stamp papers, it became necessary, in the first instance, to consult the views of His Highness the Nizam's Go[illegible], and to ascertain the [illegible] and description of the sever[illegible] stamps required under the Stamp Act in force in the Regulation Provinces. This having been done, the Nizam's Minister, it will be seen from the accompanying translation of the correspondence that passed with him on the subject, has acquiesced in the proposal.

18. While on the subject of the proposed change in practice as at present prevailing in Berar in regard to stamp papers in use in that Province, the Resident deems necessary to mention that in July last, a proposal was made by the Chief Commissioner of the Central Provinces to allow the Superintendent of Stamps of that Province an increase to his salary from the Berar Revenues with a view to his then undertaking the superintendence of the stamps of the latter Province also; but this did not appear to the Resident to be a measure that would be attended with the mutual benefit to both Provinces that was expected, and indeed it did not commend itself to the Resident's judgment for the following reason: viz., that whereas the whole of the receipts derived from the sale of stamps in the Central Provinces form an integral portion of Imperial Revenue, no Stamp Revenue derived from Berar except from the sale of Postal stamps, is credited to the Government of India. Neither did it appear to the Resident that any special advantage was likely to follow from placing the Administration of the Berar Stamp Revenue under an Officer who does not reside within the Province, and whose chief duties would still consist in supervising the management of an important branch of Revenue, which is credited to a different Government, and in some respects worked on a different principle. Although, the Resident observes, the services of a more efficient class of Officers are doubtless obtained through the opportunity afforded of raising the salaries of their appointments by placing them in joint charge of the same Departments in two different Administrations, yet he is not himself a strong advocate for this measure since the time and attention of Officers so circumstanced are generally somewhat disproportionately monopolized by their more important charge to the prejudice of their duties in connection with their other less extensive sphere of work. The Resident is consequently not perhaps inclined to carry out the plan of dovetailing the system of Administration in the Berar District with that of the Central Provinces to the same extent as was adopted by his predecessor, Sir Richard Temple, who had a kind of vested interest, and an amount of influential authority in both provinces, which none of his successors are likely to possess.

19. From the subjoined Statement, it will be seen that the Stamp Revenue of Berar is steadily increasing:—

	Rs.	As.	P.
1861-62............	70,377	5	6
1862 63............	77,901	10	0
1863-64............	1,51,231	13	3
1864-65............	1,67,266	7	9
1865-66............	2,39,823	4	3
1866-67............	2,62,334	8	9
1867-68............	3,48,300	0	0

20. The alteration in practice recommended in this letter forms an additional reason for not complying with the proposal of the Chief Commissioner of the Central Provinces, and as the Stamp eRvenue of Berar, which is steadily increasing, would justify an arrangement being made for the Hyderabad Assigned Districts indepen-

dently of the Central Provinces, the Resident, on receipt of the Government approval to the measures now recommended, will submit a scheme for the superintendence and management at the Hyderabad Residency of the Stamp Department of this Administration conceiving that that could best be carried out at the Residency itself owing to the proximity of the City whence the Judicial stamp papers will be supplied, the convenience existing for their safe custody in the Residency vaults, the requirements of the Resident's Court, and those of the Cantonment Magistrate at Secunderabad, and the Superintendent of the Residency Bazaars, and lastly, the distinctive nature of the legend to be employed.

21. As an additional argument in support of the present application, if such be required, the Resident would beg to refer to Financial Secretary's letter, No. 3731, dated 23rd December 1868, in which he alludes to the difficulty experienced by the Stamp Department in Calcutta in supplying the full number of stamps indented for by the office, whose requisitions have to be met and attended to by that Department, and refers the Resident for the supply of Bi-colored Stamps required to the Bombay Stamp Department, which has also expressed its inability to comply with the demand for some months to come.

Translation of a letter from the Resident, to His Highness the Nizam's Minister, No. 1681, dated 23rd October 1868 :—

I beg to state that owing to the Bombay Judicial Stamps being used in the Assigned Districs of Berar, purchase of the above stamp paper to a large amount is made in Bombay, and their value thus goes to the Bombay Government, the result being a loss to the Berar Revenue. To remedy this defect, I would, as a well wisher, suggest as follows :—

That the Bombay Stamp paper continue to be used in Berar, but distinguished with a local mark, so that stamps marked only be used in the Province, and their value fully ensured to its revenue.

Or that the use of the Bombay Stamp be put a stop to, and the present Stamp paper of His Highness the Nizam's Government be introduced instead.

I would beg to be favoured with your views on this subject. Also with detailed information as to the various descriptions and values of stamp paper prepared under His Highness' Government showing gradations from annas to rupees, and whether you would be able to supply stamp paper to the extent that will be required for all the Courts in Berar—a list of the different sorts of stamp and their values will be useful. A Memorandum on this subject in English is enclosed for your perusal.

MEMORANDUM.

The arrangements that at present prevail in the Hyderabad Assigned Districts for the supply and sale of stamp papers being, in a great measure, defective, it becomes desirable to propose measures for the Stamp Revenue of the Province being secured against undue loss, and for this purpose, the prevailing practice on this head will be noticed first.

I.—Stamps of all values for consumption in the Hyderabad Assigned Districts are received on indents from the Bombay Government, and a percentage of Rupees 5 paid towards defrayal of the costs of stamping the paper, &c. But the paper so received on indents not being specially marked so as to distinguish it from any other kinds of stamp sheets sold outside the Province of Berar, an immense latitude is allowed to suitors and others to purchase the Bombay Government Stamp at any place, and file the same in the Berar Courts, or use it for private instrument-, and as said before, there being no check to find out where the paper was purchased, or any legal provision extant prohibiting their use in the Hyderabad Assigned Districts, the result is a considerable loss to the Stamp Revenue of the Province, in that stamped paper being purchased outside the Berar limits, the proceeds go to the Bombay Government.

To remedy this it is proposed that a provincial stamp should be specially devised so as to make the use of any other kind of stamp paper in the Province illegal, and this can be effested by either of the two following methods, which on a full consideration of the subject, may seem best tending to promote the object in view :—

A—By the general introduction of the stamp paper prescribed by His Highness' Government in Berar, with a distinctive mark thereon to show that it has legal effect in the Hyderabad Assigned Districts only.

B—Or by continuing to indent for such supply from Bombay, under the existing arrangements, and affix to it a localizing mark, distinguishing it from the Bombay Government Stamps sold outside the Hyderabad Assigned Districts, as is the practice at present in the Mysore Commission.

To effect the proposed change by the introduction of the fisrt measure (**A**), it becomes necessary to consult the views of His Highness' Government, and ascertain to what extent the several descriptions of stamps required under the Stamp Act in force in the Regulation Provinces, could be furnished by the Nizam's Government. This will secure the Stamp Revenue of the Hyderabad Assigned Districts being in any manner encroached upon by what will be considered the illicit use of any other kind of stamp in the Province.

The Resident will, therefore, feel obliged by being informed of the various descriptions of stamp values, and the extent to which they could be always supplied: it may be well to note that the Stamp Revenue collections of the Hyderabad Assign[illegible] present amount [illegible] lakhs a year and if [illegible] Government can m[illegible] quirements of the [illegible] this head, a consi[illegible] saving of the perc[illegible] sent enjoyed by th[illegible] vernment may be e[illegible]

Translation of the [illegible] to the above, No. 247[illegible] vember 1868 :—

I beg to acknow[illegible] ceipt of your lette[illegible] dated 23rd Octobe[illegible] recapitulates conte[illegible] enclose a Memorandum on the subject, submitted by the Superintendent of Stamps of this Government containing the information you asked for with a Manual of Stamp Rules, two impressions of stamps, and two specimens of stamp paper. I would add that I shall be prepared to act in this matter in any way you may suggest.

Translation of Memorandum by the Superintendent of Stamps, Nizam's Government, referred to in the above, dated 19th Rujiub, 1285 Hijri :—

Enclosed are two specimens of stamp paper designed for Berar with the name of the Province, and a peculiar mark for distinction, either of which, approved by the Circar, can be issued; and in the event of the Resident wishing that the stamp paper of Berar should bear a distinctive mark, as is the case in the Mysore Province, a special mark for identification and recognition can be affixed to it in his own office.

The accompanying Manual contains a list of all descriptions and values of stamp paper, from which it will be observed that the value of the stamp of this Circar and the British Government exactly correspond, with the single exception of the paper intended for a plaint for 25,000 to 50,000 Rupees, which ought to bear a stamp of 700 Rupees, but instead of this stamp, one of 800 Rupees was inadvertently sent from England. This discrepancy was discussed by Sir George Yule when it was arranged to supply stamp paper to Secunderabad from the Circar, and the Circar may be also aware of the representation which was made (by the Stamp Office) on the subject of altering the stamp in question, which is the only one differing from the Stamp Rules of the British Government

In the Memorandum from the Resident on this subject, it is stated that stamp paper to the value of four lakhs of Rupees will be required for the Assigned Districts of Berar, but it does not give detail of paper as to how many thousand sheets will be required. However, should the Circar undertake to issue stamp paper for Berar from its own office, this Department will be able to meet the Resident's indents to any extent for the same. But it is scarcely possible to turn out all this supply with the only machine at present employed, for in the current year, this Department had to prepare and issue stamp paper to fourteen Districts of His Highness' Dominions alone comprising 192,057 sheets, of 5,14,344 Rupees value, and a daily increasing demand is anticipated for the future, to meet [illegible] is absolutely necessary [illegible] Circar should order two [illegible]achines from England, [illegible]o facilitate the work ing [illegible]partment.

No. 1034.

[illegible]ERNMENT OF INDIA.

[illegible]CIAL DEPARTMENT.

[illegible]IAM, *the 16th February* 1869.

[illegible]ndoresment No. 17, dated [illegible]t, from the Foreign Department, forwarding a proposal from the Officiating Second Assistant Resident, Hyderabad, to supply Berar with Judicial and Receipt Stamps of a pattern distinct from that in use in British Territory.

Resolution.—The Governor General in Council sanctions the proposal.

Original papers returned.	Order.—Ordered that a copy of the foregoing Resolution be forwarded to the Foreign Department.

(Signed) G. H. M. BATTEN.
Under Secy. to the Govt. of India.

No. 34.

Copy forwarded to the Resident at Hyderabad, with reference to his Officiating Second Assistant's letter, No. 154, dated 5th ultimo.

FORT WILLIAM,
Foreign Department.
Judicial.
The 27th Feb. 1869.

(By Order.)

(Signed) CHARLES GIRDLESTONE,
Offg. Under Secy. to the Govt. of India.

(True Copies.)

G. H. TREVOR,
Offg. First Assistant Resident.

Local
वऱ्हाड.

बुलढाण्याकडे आरंभापासून पर्जन्य न सल्यानें फार हाकाहाक झाली होती. हल्लीं असें कळतें कीं २२ वे तारखेस तिकडे मोठा पर्जन्य पडला. असेच आणखी एक दोन पर्जन्य पडतील तर पिण्याच्या पाण्याविषयींचा ताप नाहींसा होईल. हल्लीं एक कोसाच्या पल्लीकडून पाणी आणावें लागतें—सरकारानें अशा ठिकाणीं जिल्ह्याची हुजुर कचेरी ठेविली आहे त्या अर्थीं एक मोठी विहिर अगर लाहानसा तलाव तरी तेथें सर्वोपयोगासाठीं अवश्य करावा अशी आमची सूचना आहे.

खामगावाहून खबर आल्यावरून कळतें कीं जळमपासून रेल घालण्या करितां सडक करण्याचें काम झपाट्यानें चाललें आहे. दीड हजार मजूर खपत आहे. वरेलाशिवाय रस्ता दोन मैल तयार होत आला आहे. पुढील सालाचे आरंभास हें काम पुरें होऊन लार्ड मेयो साहेब गवरनर जनरल हे प्रथमची गाडी चालविण्याचे समारंभाकरितां तेथें येणार आहेत असें म्हणतात—देवचंद दलाल याची कैदेची शिक्षा कमिशनर साहेबाकडे दीड वर्षाची कमी होऊन सहा महिन्यांची कायम राहिली; त्याही ठरावावर तो हैदराबादेस रेसिडेंट साहेबांकडे अपील करणार आहे—मि० वोडहौस साहेब स्मालकाज जज्ज यांनीं कामाचा मोठा झपाटा लाविला आहे. पाऊण महिन्यांत पावणे च्यारशे फैसल केले— शहर सुधारणेकडेही हे साहेब चांगलें लक्ष्य देतात.

अकोला.

AKOLA BRIDGE
QUESTION AGAIN.

The monsoon which has fairly set in has again frightened the

people in the town out of their wits. On monday last the river was very high and in cousequence the students of the High School could not attend the seminary. What are the students to do? There is a fine School building but it being situated on the other side of the river it occasionally becomes useless in this season. The school is supplied with able masters and comfortable accomodation but whom are they to instruct? certainly not walls and the desks. There has been a cry for the bridge for some years past, but up to the present day nothing save Estimates and plans has been done. We really do not know how many years would be spent in sending the estimates backward and forward from the Engineer to the Resident and from the Resident to the state secretary and *vice versa.* In the absence of bridge we would recommend two or three boats to be brought from Bombay for Conveying people from one side of the river to the other. Unless some thing of the kind is done we dont think the populace would feel satisfied. Mr Bymonjee Jamasjee has collected a large fund from the Akola merchants and we hope a portion from it may be employed in purchasing the boats.

कमिशनर साहेबांची स्वारी वाशिमाकडे गेलेली परत आली-

पर्जन्य गेल्या शनिवारीं रात्रीं मोठा पडून नदीस पाणी पुष्कळ आलें होतें. त्या पुढें पाचच्यार दिवस निर्जल ढगांची आकाशांत दाटी होई व लागलीच वाऱ्यानें सर्व वितळून जात; परंतु कालपासून चिन्ह वेगळें झालें आहे. उकाडा मनस्वी होतो व सजल ढग येतात इतक्यांत चांगला पाऊस पडावा असा रंग दिसत आहे.

पुनर्विवाह संबंधानें सभा—गेल्या रविवारीं राजेश्वराचे देवालयांत येथील ब्रम्हवृंदांची सभा भरली होती. तींत भिक्षुक व गृहस्थही बरेच होते. आरंभीं एका गृहस्थानें सभेस सुचविलें कीं रा० रा० बामनराव प्रभाकर पराजपे यांनीं आपल्या विधवा बहिणीचा पुनर्विवाह केला याजकरितां त्याबरोबर अन्नव्यवहार करावयाचा वर्जावा किंवा नाहीं? याजवर भवति न भवति बरीच झाली. व भिक्षुकांनीं गृहस्थमंडळीस सांगितलें कीं पराजपे यांचे घरीं कोणी अन्नोदक सेवनास जाऊं नये व तशा निश्चयाच्या एका कागदावर सह्या करून द्याव्या. यावर रा० रा० विष्णू सदाशिव पिसोळकर कमिशनर साहेबांचे क्लार्क आफ दि कोर्ट हे म्हणाले कीं तुमच्या मताप्रमाणें आम्ही त्याशीं वागलों व पुढें इतर ठिकाणाहून शास्त्रार्थ आले कीं "ते पंक्तिपावन आहेत" तर मग या मध्यंतरीय निष्कारण घडणाऱ्या दोषाचें प्रायश्चित्त कोण घेणार? त्यावरून सर्वांच्या च मताचा गोंधळ झाला. व लेख तयार करण्याचा विच्यार जागच्या जागीं राहिला. शेवटीं भिक्षुक मंडळी म्हणाली कीं हा निश्चय मनांतल्या मनांत तरी असावा. यावर ही कांहीं ठराव न होतां सर्व उठून गेले. आम्हीं या विषयीं पुढील खेपेस कांहीं अधिक लिहूं.

Epitome of News.

वर्तमानसार.

असें समजतें कीं, मि० एच ए चर्चिल झांझिबारचे पोलिटिकल एजंट यांस ६ महिन्यांची रजा मिळाली, व यांच्या जागेवर डा० कर्क यांस अ० नेमिलें.

मेसर्स थिओडोर क्रेकनेट, अलेक्झांडर डनलाप व नागोराव यांस मि० कारनाक सा० वऱ्हाडाचे व मध्यप्रांताचे काटन कमिशनर यांचे हाताखालीं आसिस्टंट नेमिलें.

बांबे ग्याझेटवरून असें समजतें कीं, विष्णु परशराम शास्त्री यांनीं फिर्याद केल्यावरून ज्ञानबोधकाचे व पंचाचे एडिटर यास समन्स झालें आहे.

इंडियाचा पुढें कमांडर इनचिफ० कोण होणार यांविषयीं बरीच वाटाघाट चालली आहे. सर्व असें म्हणतात कीं, ही जागा लार्ड नेपियर मुं० इलाख्याचे कमांडर इन चीफ यांस देणार व जर कदाचित त्यानीं नाकबूल केली तर सर हेंरी स्टोर्क यांस मिळणार.

सरकारानें कराचीच्या म्युनसिपालकमेटीस कराचीस पाण्याचा पुरवठा पुरवण्यास ६३०००० रुपये उसने घेण्याची परवानगी दिली.

जबलपूरच्या वर्तमान पत्रावरून असें समजतें कीं, ग्रे० इं० पे० रेलवेच्या १७ व्या कंट्राक्टवर ३९ युरोपियन नौकर होते पैकीं १७ असामी गेल्या उन्हाळ्यांत मेले.

गोंदच्या महाराजांनीं ईस्ट इंडियां असोसियेशनला २४०० रुपये दरसाल देण्याचें कबूल केलें आहे.

देवावर फिर्याद.

कलकत्ता ख्रिस्त्यन इंटेलिजन्सर पत्रांत अशी एक चमत्कारिक गोष्ट लिहिली आहे कीं, चीन देशांत कोणी एका संभावित चिनी गृहस्थाचा मुलगा फार आजारी झाला. तो बरा व्हावा म्हणून त्या गृहस्थानें तेथील एका देवास पुष्कळ अर्पणें वगैरे वाहिलीं, पण कांहीं गुण आला नाहीं. शेवटीं तो मुलगा मरण पावला. तेव्हां त्या च्या बापानें देवावर विश्वासघाताची फिर्याद केली. न्यायाधिशानें देवाची मूर्ति कोर्टांत आणवून या ठरल्याची शिरस्त्या प्रमाणें चौकशी केली. वादीच्या तर्फेनें असा पुरावा झाला कीं, त्यानें चिनी लोकांच्या शास्त्राप्रमाणें व सांप्रदायाप्रमाणें देवास सुप्रसन्न करण्याकरितां जें कांहीं करावयाचें तें सर्व यथासांग केलें, पण बुद्धीस भ्रंश झाल्या मुळें किंवा सामर्थ्य नसल्यामुळें देवानें आपला करार पुरा केला नाहीं. बिचारा प्रतिवादी देव याच्यानें आपला बचाव करण्या करितां कांहीं उत्तर करवलें नाहीं. त्यावरून न्यायाधिशानें वादीच्या बतीनें फैसल करून त्या देवाला (मुर्तीला) लागलेच त्या प्रांतातून हद्दपार केलें. ज्ञा० द०

मुंबई प्रेसिडेन्सींतील रेव्हिन्यू खात्यांत कमिशनर, कलेक्टर वगैरेचे कनिष्ठ अधिकारी यांचे जाग्यांत व पगारांत कांहीं फेरफार करण्याविषयीं मुंबई सरकारानें शिफारस केली होती. त्यांपैकीं सात [illegible] जाग्यांविषयीं हिंदुस्थान सरकार [illegible] रात दिल्याचें "इंग्लिशमन" [illegible] मजतें.

हल्लींच्या.

	रु० आ० पै०
सीनियर कलेक्टर १३ प्रत्येकीचा-	
पगार	२९०२-१२-९
जूनियर .... ३ .... १[illegible]	
फर्स्ट अ० .... १९ .... १०[illegible]	
सेकंड अ० .... १४ .... [illegible]	
डेपुटी क० .... २४ एकंदर ८[illegible]	

मंजूर झालेल्या.

	रु० [illegible]
सीनियर कलेक्टर १२ प्रत्येकी[illegible]	
पगार	
जूनियर ६	
फर्स्ट अ० .... १९ ...	
सेकंड अ० .... १९ ...	
डेपुटी क० .... ३६ एकंदर [illegible]	

सीनियर कलेक्टराचे मंजूर [illegible] गारा पैकीं २३२९ रु० पगा[illegible] रण्याबदल खर्च १९०, व तंबू[illegible] असें समजावें. डेपुटी कलेक्टर[illegible] दिढीनें वाढविल्या. पूर्वीं सरा[illegible] पगार रु० ३९४ पडे; नवीन [illegible] ४४३ पडतो. वर लिहिलेले र[illegible] लेक्टराचे जाग्यांच्या प्रति कर[illegible] त्येक प्रतीच्या किती जागा अस[illegible] र काय असावा याचा ठराव [illegible] खत्यारी मुंबई सरकाराकडेस [illegible] रेवाकांठा एथील पोलिटिकल [illegible] गा मोडून तिचे जागीं जूनियर [illegible] ची जागा करण्याबद्दल मुंबई [illegible] झालेल्या शिफारशीचा अजून [illegible] नाहीं. कारण हें राजकीय प्रक[illegible] मुळें स्टेट सेक्रेटरीचे मंजुरीसा[illegible] स गेलें पाहिजे. त्याचप्रमाणें [illegible] में पोलिटिकल एजंट करीत [illegible] व्हिन्यू कमिशनरांकडे द्यावी व [illegible] क तिसरा रेव्हिन्यू कमिशनर [illegible] शा विषयींची जी शिफारस [illegible] तींतही राजकीय कारभाराचा [illegible] त्या कारणानें तें प्रकरण स्टेट[illegible] डे गेलें पाहिजे. सबब त्या बा[illegible] र्त निकाल झाला नाहीं. हिंदुस्[illegible] रानें आणखी असें ठरविलें आ[illegible] तीन रेलवे माजिस्ट्रेटाच्या जाग[illegible] आहेत त्या वरील ३६ डेपुटी कलेक्टरीचे जाग्यांचे संख्येंत होतील तितक्या नौकर सामिल कराव्या; आणि दरम्यान या तीन जाग्यांचा पगार प्रत्येकीं सरासरीनें रु०४४३ प्रमाणें खर्च न करितां शिलकींत ओढावा.

वरील ३६ डे० कलेकटरीचे जाग्यांचे पगारांतून तीन रेलवे माजिस्ट्रेटीच्या जाग्यांचा पगार मिळणें असेल तर खरोखर एक भीति आहे, ती अशी कीं "युरोपीयन लोकांस खर्च फार लागतो" म्हणून त्यांस हजार हजार रुपये पगार देऊन बाकी लोकांस पूर्ववतच पगार मिळेल असें दिसतें.

ने० ओ०

नोटिशीचें उत्तर.

नोटिस—शेख चांद वल्लद जोरमहमद राहणार कसबे आकोला यांस खाली सही करणार याजकडून नोटिस देण्यांत येतें कीं, तुम्हीं तारीख १९ माहे जून सन १८६९ चे वऱ्हाडसमाचार वर्तमान पत्रांत न अम्हास नोटिस दिली ती तारीख २३ रोजीं पावली त्यांतील मजकूर जो तुम्हीं लिहिला तो सर्व खोटा आहे कारण तुमचें दुकान फत्ते महमद याजपाशीं ग[illegible] आहे व फत्ते महमद याचे आम्हीं वार

स आहो आणि त्या प्रमाणें आमची वहिवटही आज पुष्कळ दिवसांची आहे सबब आमचे जाग्याचे मालक आम्हीं आहो. पाहिल्यास भाड्यानें देऊं आगर कोणतेही प्र[illegible]

[illegible]

धुळें अद्भुत चमत्कार—यशवंत राव माहादेव मामलेदार याजविषयीं खाजगी बातबातमी वरून असें समजतें कीं, मामलेदार यांणीं सिंदखेड्याहून बागलाणास बदली होण्याचे सुमारास सिंदखेड्याक हाटणें म्हणून एक खेडें आहे तेथील राहाणार सत्रा या नावच्या चौधऱ्या पासून ९०० रुपये कर्जाऊ घेऊन त्यास रोखा लिहून दिला व हे रुपये बागलाणांत गेल्यावर लवकरच पाठवून देऊं. असें सांगून ते नेमणूक झाल्या ठिकाणीं गेले. पुढें मामलेदार साहेब यांजकडून रुपये परत येण्यास ज्यास्त दिवस लागले म्हणून त्या चौधऱ्यानें आपला पुतण्या धोंडू यास रुपये घेण्यास बागलाण एथें यशवंत राव महादेव यांजकडे पाठविलें. त्यास तिकडे ७।८ दिवस लागले. इतके सुमारास एक परदेशी शिपायाई निवळ ९०० रुपये घेऊन चौधरी याचे घरीं आला आणि त्याणें त्यास सांगितलें कीं, मामलेदार साहेब यांजकडे तुमचे पांचशें रुपये घेणें होते ते रुपये त्याणीं दिल्यावरून तुम्हांस देण्या करितां आलों आहे हे मोजून घ्यावे. चौधरी य.

णें त्यास मामलेदार साहेब यांणीं पत्र वगैरे दिलें आहे कीं काय हें विचारतां, पत्र वगैरे कांहीं नाहीं असें सांगून रुपये मोजून दिले. पुढें चौ[द]री हा त्या शिपायास म्हणाला कीं, तु[म्ह]ी जेवण वगैरे करून घ्या मग मी पावती [दे]ईन नंतर तुम्ही जा, इतकें सांगितल्या व शिपायानें मी बाजारांतून जाऊन येतों [म्ह]णून सांगून तो गेला, त्यास येण्यास वेळ [ला]गल्यावरून त्याचा शोध करतां ठिकाण [ला]गला नाहीं.

दोन दिवस ह्या गोष्टीस लोटल्यावर चौ[ध]ऱ्याचा पुतण्या हा मामलेदार साहेब यांकडून कर्जापैकीं कांहीं तांदूळ व गूळ [घे]ऊन १५० रुपयांचा माल वसूल घेऊन [आ]ला. व वसूल आणलेला आपल्या चुल[त्य]ास कळवून बाकी रुपये पुढें देऊं म्हणू[न] मामलेदार साहेबांनीं सांगितलें इतकी [ह]कीकत कळवितांच सत्रा हा आपले पुत[ण्य]ास म्हणाला कीं, रावसाहेबांकडून [१]०० रुपये शिपायाबरोबर आले होते [त्या]णें ते रुपये देऊन परत गेला त्यास आ[ज] चार पांच दिवस झाले. याप्रमाणें घडले[ली] हकीकत बरीच प्रसिद्धीस आली. हे रु[पये] परभारे शिपायानें चौधरी यास दिले [ही] वार्ता मामले दार साहेबांस कांहीं ठा[ऊ]क नाहीं. तेंव्हां हा चमत्कार कोणत्या प्र[का]रें कसा घडला असावा याचें अनुमान [आ]मचे सुज्ञ वाचक करतील. खा० वै०

[नो]टिस—राघोजी वलद भगवानजी बुरे जात कुणबी राहणार मौजे माहुली ता[लु]के दर्यापूर यास बजाई मर्द राघोजी हल्लीं [व]स्ती मौजे उमर तालुके अकोट इजकडून नोटिस देण्यांत येते कीं, तूं माझा लग्नाचा नवरा असून लग्न झाल्या दिवसापासून मजला चांगले प्रकारें वागविलें नाहींस. व आ[ता]न नऊ वर्षें झालीं माझी अगदींच निराशा करून सांड केली तेंव्हां माझी अन्न वस्त्राची तारंबळ होऊं लागली सबब आजपर्यंत दुसऱ्याचे येथें राहून उदर पोषण [क]रे केल्या अन्वयें मी त्याची सर्व प्रकारें ऋणदारीण झाले आतां त्याचे येथून निघून जाणें हें उचित नाहीं; आणि तुम्हीही तिकडेस दुसरी बायको गंधर्वानें केली, असेंही परस्परें कळत आहे; तर आतांतर बिलकुलच माझी आशा नसून गरज राहिली नाहीं; तशीच मजलाही दुसरा पाटाचा नवरा करणें भाग आलें परंतु आमची फारकती असावी ती झाली नाहीं; याजकरितां ह्या नोटिशीनें कळवितें कीं, माझी तुजला गरज असेल तर पूर्वी पासून आज पर्यंत जो खर्च होईल तो या नोटिशीचे तारखे पासून १२ बारा दिवसांचे आंत येथें रोख आणून द्यावा, आणि पुढें माझी अन्नवस्त्राचे खर्चाची तजवीज करून द्यावी अगर माझी कांहीं गरज नसली तर राजीनामा द्यावा; नाहीं पेक्षां मुदतीचे बाहेर मी तुझी फारकती समजून दुसरा पाटाचा नवरा करीन कळावें तारीख २१ माहे जून सन १८६९ इसवी.

(सही) बजाई मर्द राघोजी निशाणी बांगडी खुद हातची दस्तूर बाळकृष्ण आपाजी कुळकर्णी

नोटिस—राघोजी वलद कुकाजी माळी राहणार कसबे आकोला मंगळवार पेठ यांस खालीं सही करणार याजकडून नोटिस देण्यांत येते कीं, तुजला मी आपले नांवाचे शेतीचे नंबर मौजे आकोली येथील एक व कसबे मजकूर येथील एक, एकसाल बटाईनें, दोन साल जमेनें असें खुषीनें दिले असून हल्लीं आम्हीं तुजला सदरील नंबर दोन्हीही देत नाहीं; अगर तूं जबरीनें जाऊन आमचे शेतांत पेरणी वगैरे कांहीं करशील तर त्याजबादद आमचे जें कांहीं नुकसान होईल तें तुजपासून भरून घेण्यांत येईल शिवाय या नोटिशीचें खर्चासुद्धां दिवाणी कोडतांत फिर्याद करून भरून घेण्यांत येईल कळावें तारीख २३ माहे जून सन १८६९ इ०

(सही) कुकाजी वल्लद जानजी याचे हातची निशाणी रेघ.

नोटिस—डेबू वल्लद रामजी काकड राहणार मौजे देवरी तालुके आकोट यांस रामजी वल्लद निंबाजी दोरकर राहणार मुडगाव याजकडून देण्यांत येते कीं, आमची कन्या बजी तुजला दिली होती त्याबबादींत पूर्वी तुजला नोटिस दिली असून त्याचे मुद्याप्रमाणें एक ही बर्तणूक न करितां मुदतीचे बाहेर विनाकारण विस्तार पूर्वक उत्तर लिहिलें तें कांहीं उपयोगी नसून मुद्याची गोष्ट हीच कीं तुझे वाईट चालीमुळें बजी इणे शपथ केली आहे त्याचें निराकारण तर कोणाकडूनच होऊं सकत नाहीं; त्या कारणानें तुझे घरीं राहण्यास तिजला मार्ग नसून ती नाखूष आहे आणि तिचें पाळण पोषण वगैरे अन्न व स्त्राची योजना न ठेवितां उगाच हक्क राहण्याचा नाहीं; म्हणून पुनः नोटिशीनेंच कळवितों कीं, लग्न झाल्या दिवसापासून आजपर्यंत तिचा अन्न वस्त्राचे खर्चाचा हिशेब जो होईल तो आज तारखेपासून बारा दिवसांचे आत माझे येथें व पुढें एक वर्षाची खर्चाची योजना आगाऊ केली जावी अगर ही सर बराई तुजकडून होत नसेल तर मुदतीचे आंत राजी नामा करून द्यावा नाहीं पेक्षां मुदतीचे बाहेर तुझा राजीनामा समजून आज पर्यंत खर्चा करितां ज्याचा पैसा घेतला आहे त्याशीं दुसऱ्याशीं गंधर्व लग्नाची तजवीज केली जाईल आणि खर्च ही रितीप्रमाणें फिर्याद करून घेण्यांत येईल कळावें तारीख २१ माहे जून सन १८६९ इसवी.

(सही) रामजी वल्द निंबाजी दोरकर याचे हातची निशाणी रेघ.
दस्तुर बाळकृष्ण आपाजी कुळकर्णी निशाणी खुद.

ईस्टइंडिया असोशिएशनच्या निबंधाचें भाषांतर करणारी मंडळी.

ईस्ट इंडिया असोशिएशन (हिंदुस्थान संबंधी राज्यकारभाराचा विचार करण[ारी] मंडळी) ही सभा इंग्लंडांत स्थापन झाल्यास तीन वर्षें झालीं. इतक्या वेळांत या सभेनें हिंदुस्थानांतील लोक कल्याणाचीं कामें बरींच केलीं; परंतु ह्या सभेची सर्व हकीकत व त्या सभेंत जे महत्वाचे निबंध वाचले जातात ते इंग्रजीमध्यें छापले जात असल्यामुळें केवळ मराठी व गुजराथी वाचणारांस ती इत्थंभूत समजण्याचा कांहीं मार्ग नाहीं असें कित्येक नवीन विद्वान मंडळीच्या मनांत आल्यावरून त्यांनीं मि० दादाभाई नवरोजी यांचे सम्मतीनें हें काम करण्याचें माथीं घेतलें आहे. गुजराथी भाषांतरें छापून प्रसिद्ध करण्याकरितां एका गुजराथी राजाकडून दरसाल एक हजार (१०००) रुपयांची मदत मिळाली आहे मराठी भाषांतरास अद्याप मिळाली नाहीं; तथापि वरील मंडळीनें देशहितेच्छु लोकांच्या मदतीवर भरवसा ठेवून हातीं घेतलेलें काम मोठ्या धैर्यानें सुरू करण्याचा निश्चय केला आहे ही मंडळी गुजराथींत व मराठींत (३२) बत्तिस बत्तिस पृष्ठांचें पुस्तक प्रत्येक महिन्याच्या पहिले तारखेस छापून प्रसिद्ध करणार आहे. पाहिला अंक पुढील आगस्ट महिन्याचे पहिले तारखेस छापून प्रसिद्ध होईल- या मंडळीनें आपल्या श्रमाविषयीं कांहीं विचार मनांत न आणतां फक्त छापण्याचा मात्र खर्च सुटावा व वाचकांस फार स्वल्प पडावें या करितां पुर्वी वर्गणी भरणारास टपाल हशील सुद्धां वर्षाची (३) तीन रु० वर्गणी ठेविली आहे व मागाहून देणारास (४) चार रु० ठेवीली आहे. फुटकळ दर एक अंकास ०।= सहा आणे पडतील; हा स्तुत्य उद्देश मनांत आणून स्वदेशकल्याणेच्छु लोक यांस चांगली मदत करतील अशी मंडळीची पूर्ण आशा आहे. वर्गणीदार होऊं इच्छिणारांनीं आपल्या पत्त्यासहित स्पष्ट लिहिलेलीं पत्रें खालीं सही करणाराचे नांवें इंदुप्रकाश आफिसांत पाठवावीं.

आनंदराव सखाराम,
चिटणिस.

मुंबई, भाषांतर करणाऱ्या मंडळीची कचेरी, तारी ६ जून सन १८६९ इसवी

जाहिरात.

वऱ्हाडांत गाड्या वाईट प्रकारच्या आहेत त्या सुधारण्याकरितां चांगल्या गाड्या नवीन करविणें आहे त्या करण्याचा मक्ता देणें आहे तर ज्याची खूषी असेल त्याणें तारीख १ माहे जुलई १८६९ इसवीचे आंत आमचेकडे येऊन अर्ज करावा. कोणते तऱ्हेची गाडी करविण्याची त्याचा नमुना व गाडी देण्या घेण्याची शर्त वगैरे लेख अमचे हुजूर दाखविला जाईल. व दर एक गाडी किती किमतींत तयार करून द्यावयाची त्याची रक्कम अर्जात लिहावी जे कमी किमतीस मागतील त्यासच मक्ता दिला जाईल. कळावें तारीख १७ माहे जून सन १८६९ इसवी मुक्काम आकोला वऱ्हाड

Bymonjee Jamasjee.
असिस्टंट कमिशनर जिल्हा आकोला वऱ्हाड

वऱ्हाडसमाचार वर्तमानपत्र घेण्याचे बंदकरून ज्या लोकांनीं त्याजबद्दलची बाकी येणें असलेली पाठविली नाहीं त्यांस कळावें कीं, दरमहा दररुपयास अर्धआणा प्रमाणें व्याज द्यावें लागेल. ता० १० माहे आक्टोबर सन १८६८

वऱ्हाडसमाचाराचे
मालक.

वर्गणीदारांस विनंती.

गेल्या वर्षाचे आक्टोबर महिन्यांत आम्ही आकोल्यास वऱ्हाडसमाचार पत्र सुरूकेलें त्यास वर्ष होऊन गेलें तर आगाऊ वसूल न दिलेल्या आमच्या प्रिय वर्गणीदारांनीं आपला वसूल या महिन्यांत सत्वर पाठवून आम्हांस मदत करावी. उशीर लावून त्या योगें वारंवार पत्रें लिहविण्याची तसदी त्यांनीं आम्हांस देऊं नये व आपणास घेऊं नये, याकरितां नम्रतेनें आमची त्यांस ही विनंती आहे. व हिला मान्य करणारांचे आम्ही उपकार मानूं.

वऱ्हाडसमाचाराचे
मालक.

आक्ट.

सन १८६८चा ९वा
पेशे व धंदे यांवरील कराविषयीं
किंमत च्यार आणे.

नादारी प्रकरणीं नियम.

हें पुस्तक आमचे छापखान्यांत नुकतेंच छापून तयार झालें आहे. वऱ्हाडांतील न्यायाच्या कोर्टांत हे नियम चालतात. किंमत ०६ सहा आणे व डाक हाशिल एक आणा पडेल. व. स. म्यानेजर

TO OUR SUBSCRIBERS.

We beg to remind our subscribers that their Subscriptions, for the present year, should be remitted as early as possible, otherwise, we would, however reluctantly, be under the necessity of ceasing to transmit the paper to their addresses. We believe that this reminder will not fail to arouse the sympathies of our Constituents in the country and bring about speedy remittances from defaulting Subscribers.

Proprietors of Berar Samachar

किमतीचे ठराव.	रु.	अ
वर्षाची अगाऊ देणारास… …	६	०
साल अखेर … … …	७	०
सहा महिन्याची अगाऊ … …	३	८
सहामाही अखेर … …	४	०
फुटकळ एक अंकास … … …	०	६

या शहरा बाहेरील लोकांस वर्षाचे ५२ आठवड्यांबद्दल टपाल खर्च अगाऊ पडेल तो ३ रु. ४ आणे व सालअखेर ३ रु० ८ आणे.

☞ आगाऊ पैसा देण्याची मुदत पत्र घेण्याचे सुरू तारखेपासून २ महिनेपर्यंत समजावी. व जुने वर्गणीदारांसही त्यांचा मागील हिशेब सरून नवें साल चालू होईल तेथून २ महिन्यांची मुदत समजावी.

नोटिसा वगैरे छापण्याचे दर.

१० ओळी पर्यंत… … … १ रुपया
१० ओळींवर प्रत्येक ओळीस ०।०६
एकच मजकूर वारंवार छापणें झाल्यास दर ओळीस एक आण्याप्रमाणें किंमत पडेल.

हें पत्र अकोला येथें वऱ्हाडसमाचार छापखान्यांत मालकांकरितां छापून प्र० केलें.